

137

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θνήσκει ένα
δαίδη πώς δε φοβάται την
ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΕΛΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΘΗΡΑ, ΚΕΡΙΝΗ 25 ΤΟΥ ΗΓΙΩΝ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΗΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 389

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΔΕΛΤΙΟ «Φοιτητικής Συντροφιάς». Αριθ. 2.
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δύμου (συνέχεια).
- » » Σπασμένο βιοδί.
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Οι δύο αγάπες (συνέχεια).
- Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Ένας Έλληνας, μουσικός στη
Βιέννα (τίτλος).
- ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Δεύτερο τραγούδι στον Ψυ-
χάρη.
- ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Σι κάπια Ρωμιοπούλα.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΗ*

Ψυχάρη, παραστέκει πλάι σου πάντα,
κι απ' τον κρηό που τὰ παιζιμιά σου
τὰ οδηγούσε στο άνέβασμα τὸ μέγα
τοῦ Ταξιδοῦ σου, μούσα, φῶς, ἢ Ἀγάπη
μέσα στὰ νιάτα

κρατῶ και στὰ τραγούδια ὀποιους φιλήση.
Κι ὁ χορὸς τῶν ἀθάνατων Ἀρχαίων
ἀκόμ' ἀπὸ τὸ ψῆλος τῆριον Βράχου
γῦρο στὸ νέο σου Λόγο, στοχασμένα,
σὰν τὸ μέλλοσι,

γῦρο σὲ πρὶν τὴν κισριά, βοῦτζει.
Τὸν ἀντάρτη σου Λόγο, μὰ τοῦ Νόμου
διαλαλητῆ και ὑπάκοο, μέσ' στοῦ μέτρον
τὰ δίχτυα τὰ χρυσά, τότε ζηλεύει
και ὁ Στίχος. Κάτι,

σὰν ἀπὸ τὰ θνητώτικα ἀγεράκι
ποῦ δάφρονε στὰ διάφανα φτερά του
μελιχρὸ φέγγος ἀπὸ τῆς Μπρετιάνιας
τῆς μακρινῆς τὰ περιγιάλια, τρέμει
στὸ μίλημά σου,

κάτι διπλό, και ξένο και δικό μας,
τῆς διπρόσωπης εἰδῶλο ψυχῆς σου.
Λόφοι, γιαιοί, λιστάσια, περιβόλια,
ταράζονται κι ἀντιάζονται και στέκουν,
καθὼς σταδῆκαν

τὴν ὄρα ποῦ ὁ μέγας σου ὁ πατέρας
γιόμωσε τὰ δειὰ τὰ ἱερά τῆς Κόρης
μὲ τὴ μαγεύτρα Δέηση πρὸς ἐκείνη.
Και γελᾶν οἱ ἀκαμάτηδες και κρᾶζου-
νε τὰ κοράκια.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

* Γὰ τὸ ἀπρῶτο τραγούδι, βλέπε «Νουμᾶ» ἀρ. 135.

ΣΕ ΚΑΠΙΑ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΑ

... Χαίρουναι ποῦ σοῦ ἀρέσει ἢ Ἰλιά-
δα, κι' ἀκόμα παραπάνου ποῦ ἀρέσει σις ἀ-
δεροφύλες σου. 20 χρόνια δούλεψα, μὰ τί ση-
μαίνει διὰν κατόρθωσα νὰ καλοκαρδίσω παι-
δάκια. Νὰ ἐπιτυχία μὰ φορά, γιατί τὰ παιδιὰ
δὲν ἔχουν πρόληψες και τοὺς ἀρέσει ὅ,τι ἀλη-
θινὰ εἶναι ἀρεστό. Σὰν ἀκούω τέτια, λέω, ἄς
εἶχα ἄλλα 20 χρόνια μπροστά μου νὰ κάνω
και κάτι ἄλλο τέτιο, μὰ δὲν ἔχω. Κατὰ τοὺς
πίνακες τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιριῶν ἔπρεπε,
νομίζω, νὰ σᾶς πῶ τὸ «ἔχε γιὰ» τοῦ χρόνου.

Τώρα ὁ ὀβολός. Εἶναι ἐνέργεια πεταμένη.
Εἶχα κ' ἐγὼ μὰ φορά τοὺς ἐνθουσιασμούς
σας' πλέρωσα ἀρκετὰ ὡς και γιὰ τὴν Ἐθνική
Ἐταιρεία. Στόλο δὲ φτιάχνεις ἔχοντας καρᾶβια
μοναχά' πρῶτα-πρῶτα χρειάζονται νάφτες, ἄν-
τρες ἀγλαθὴ μὲ πλοῦς καὶ ἄλλοι καὶ τοῦτο σὶν
τόπο μας δὲν ὑπάρχει. Τώρα ὅστερα οἱ διάφο-
ροι μας στρατοναφτικοὶ τὸκναναν κι' ἀρχὴ και
δέμελό τους τὸ νὰ μὴν ὑπάρχει πειθαρχία.
Δὲν ἔχω διάθεση λοιπὸν νὰ πλερώσω γιὰ κα-
ράβια, ποῦ θὰ μᾶς πάρουν οἱ Τοῦρκοί. Ἄν
θέλετε καλὸ τοῦ τόπου ὀλοι σας, πηγαίνετε
κάτου μὲ θυσία τῆς ζωῆς σας και χτυπήστε
τὴν πολιτικὴ και στρατιωτικὴ κακοήθεια. Ἀρ-
χίστε ἀπὸ κῆ. Τάδε ἔφη Ζαρατούστρας.

Μὲ χαιρετισμούς κιλ.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΣΠΑΣΜΕΝΟ ΒΙΟΔΙ

Ὁ τίτλος αὐτός εἶναι βγαλμένος ἀπὸ κάποια σὰν
ἀλληγορικὴ εἰκόνα ἐνὸς ἔργου τῆς κυρίας Δέλτα ποῦ
φάνηκε, εἶναι τώρα χρόνος και κάτι, στὸ «Λαός».
Αἰαλεγμένος ἀπ' ἐκεῖ ἐπίτηδες, ἐπειδὴ ἔχει σημαν-
τικὴ ἔννοια σ' αὐτὰ τὰ πρόχειρα σημεῖα, ποῦ
γιὰ κῆνο τῆς τὸ δῆγμα γίνονται.

Τὴ γνωρίσαμε τὴν Κυρία Δέλτα ἀπὸ τὰ στεγὰ
τῆς ἔργα «Γιὰ τὴν Πατρίδα» κ' «Ἡ καρδιά τῆς
Βασιλοπούλας». Τὸ πρῶτο, μὲ τέχνη και ζωντα-
νάδα ξαναπλασμένο ἀπὸ ὀλικὸ αἰῶνες θαμμένο μέσα
σὲ Βυζαντινὰ χρονικά, ἄλλο, εἶδος παραμῦθι λεγ-
μένο μὲ χάρη και μὲ φαντασία και τὰ δύο τους
γραμμένα γιὰ τὰ Ρωμιοπούλα, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς
ξυπνήσουνε τὴν ψυχὴ, νὰ τοὺς δώσουνε χαραχτήρα
και φρόνημα.

Τὸ ἔργο ὅμως ποῦ ἔγραψε, ὅσο γνωρίζουμε, ἢ
Κυρία Δέλτα σὰν πρωτοπόνησε γιὰ τῶν παιδιῶ μας

τὰ κρυφὰ και τὰ μίλητα πάθια, σὰν πρωτοκατέβηκε
μέσα στὴν ψυχὴ τους και τὴ μελέτησε, τὴν ἀνάλυσε,
τὴν ἐνοιωσε, τὸ ἔργο ποῦ στάθηκε ὁ Πρόδρομος
τῆς κατοπινῆς παιδευτικῆς ἐργασίας τῆς, εἶναι ὁ
«Πόνος τοῦ Παιδιοῦ», ἀπλὸ δῆγμα, κι ὅμως μὲ
πόσο βαθιὰ νοήματα πλεγμένο, μὲ πόση σπαραχτικὴ
ἀλήθεια, μὲ πόση λαχτάρα και συμπνοιά γιὰ τὸ ρω-
μιόπουλο, ποῦ πρῶτη φορὰ τώρα βγαίνουνε στὸ φῶς
τὰ θώρητα βάσανά του.

Ἄν ξεφύτρωνε τέτιο θέμα σὲ ἄλλο κοινὸ, σὲ
τόπους ποῦ παίρνει ὁ κόσμος σοβαρὰ κάθε ζήτημα
ζωτικὸ γιὰ τὴν εὐημερία του και γιὰ τὴν προκοπὴ
του, τὸ δῆγμα τῆς Κυρίας Δέλτα θὰ γινότανε
ἀφορμὴ σωστῆς φιλολογικῆς και κοινωνικῆς ταρα-
χῆς, και κατόπι ἐνέργειας. Στὰ δικὰ μας τὰ μέρη
ὅμως μῆτε κανονίς δὲ μᾶς ταράζουν, ἢ ἂ μᾶς τα-
ράζουν, γίνεται κι αὐτὸ στὰ χαμένα. Ἦρθε λοιπὸν
και πέρασε τὸ δῆγμα τῆς Κυρίας Δέλτα ἀπα-
ρατήρητο, ἢ ἂν παρατηρήθηκε ἀπὸ μερικὸς, ἔμεινε
ὡς ἐκεῖ ἢ δουλειά.

Σκοπὸς μου ἐδῶ εἶναι νὰ ξαναφέρω μερικὰ ἀπὸ
τὰ πιδ σοβαρὰ, (ἂν και σκεπασμένα πάντα ἀπὸ τὴ
δῆγμα) παραίονα τῆς Κυρίας Δέλτα πρὸς τὴς Ρω-
μιομητέρες, και νὰ ξαναγγίξω τὴ συνείδησή τους μὲ
τὰ βωβὰ και τὰνάνκουστα παρακάλια τῶν παιδιῶν
τους, ἐλπίζοντας πῶς ἴσως βρεθοῦνε μερικὸς και
νοιάσουνε τὸ φοβερὸ τὸ ἄδικο ποῦ γίνεται στὰ παι-
διὰ, λοιπὸν και στὸν τόπο, και σοφιστοῦνε κι αὐτὲς
νὰ σκαρᾶσουνε κάποια σὰ Συντροφιά, σὰ Συνέργεια,
μὲ σκοπὸ νὰ μελετηθοῦνε οἱ τρόποι ποῦ πρέπει νὰ
φωτίζονται οἱ μητέρες γιὰ νὰ δίνουνε ἀνθρωπινὴ και
λευτέρη ἀνορθοφὴ στὰ μικρὰ τους, ποῦ εἶναι δὰ και
τὸ μόνο γαιερικὸ τῆς ἐθνικῆς μας ἀρρώστιας.

Ἀρχίζει τὸ δράμα μ' ἕνα ἀγῶρι στὴν κάμαρὰ
του κλεισμένο, συλλογισμένο, μὲ μάτια κλειστὰ, μὲ
πόνο βαθὺ και κρυφὸ στὸ βασανισμένο κεφάλι του.
Εἶταν ὁ πόνος του, ποῦ μῆτε ἢ μητέρα μῆτε ὁ πα-
τέρας δὲν τὸν ἀγαπούσανε μὲ τὸν τρόπο ποῦ ἀγα-
ποῦσε αὐτὸς τοὺς γονίους του.

Εἶταν ὄραία και καλὴ ἢ μάννα, και τὴ λάτρυνε.
Σὰν τὴν ἔβλεπε στολισμένη τὰ βράδια, τοῦ ἐρχότανε
νὰ τρέξη και νὰ τὴν πνίξη σ' ἀγκαλιὰματα και στὰ
φιλιὰ. Ἄλλο δὲ γύρευε ἢ ψυχὴ του παρὰ μὰ τέτιο
ἀγάπη κι ἀπὸ κείνηνα. Ἐκείνη ὅμως, ὄχι. Σοβαρὴ,
ἀτάραχη, μὲ τὸ διαβήτη στὸ χέρι γιὰ νὰ ἐφαρμόζη
τὴ μητρικὴ τὴ ροῦτίνια, τὴ δασκαλίσει ἄς
ποῦμε ἀγάπη, ὄχι τὴ φυσικιά, τὴν ἀνοιχτή, τὴν ἐξ-
θαρη, ποῦ κάνει τὸ παιδί φίλο και σῆντροφο τῆς
μάννας, ποῦ τὸ κάνει νὰ θυσιάζεται γιὰ τὴ μάννα του.

Ἄσχετη λέγεται ἀγάπη ποῦ μορφώνει τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς ἀντρίκιους πολῖτες ἐκεῖ ποῦ οἱ μαννάδες ζοῦνε, μελετοῦνε, παίζουνε, γελοῦνε, ἢ καὶ κλαῖνε μὲ τὰ παιδιὰ τους.

Τὸν εἶχε ἡ μητέρα πληγωμένο ἀπὸ μικρὸ μικρὸ, χωρὶς νὰ τὸ ξέρη. Ἐκεῖ ποῦ τοῦκοβε ἕνα ροῦχο μιά μέρα, εἶπε μᾶς φιλενάδας ἀπάνω στὴν ὀμίλια. «Καλὰ τὰ παιδιὰ, μὰ ἔχουν καὶ τοὺς μπελιάδες τους». Καὶ πάλε ἀργότερα, «περιττὸ νὰ καταλάβῃ τὸ παιδί πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς μάνας. Σὰν κἀνὴ κι αὐτὸ παιδιὰ θὰ τὸ καταλάβῃ. Κάλλιο νὰ κλάψῃ τὸ παιδί μου πορὰ νὰ κλαίω ἐγὼ σὰ μεγαλώσῃ» — Κι ἄλλα τέτοια συνηθισμένα ρητὰ τῶν μητέρων τῆς ντουζίνας.

Περνοῦσανε σὰ μαχαίρι αὐτὰ τὰ λόγια ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ μικροῦ. Ἀὐτὸ χωροῦσε δὲ νοῦς του γιὰ αὐτὴ ἡ κρέα, ἡ ἀκατανόητη ἀμνησιὰ κι ἀγελασιὰ τῆς μάνας; Τί τῆς ἔφταιξε; Κι ἂν εἶναι αὐτὸς δὲ νόμος τῆς μητρικῆς ἀγάπης, γιὰτί μέσα στὰ βιβλία νὰ φαίνονται οἱ μητέρες ὅπως αὐτὸς ἐπιθυμοῦσε τὴ δική του, λευτερόκαρδες κ' ἔτοιμες νὰ δείξουνε τὴ στοργή τους σὲ κάθε ἀφορμὴ καὶ μὲ χίλιους τρόπους;

— Μὰ τὰ βιβλία δὲ μᾶς λένε πάντα τὰ πράματα καθὼς εἶναι, τοῦ ἀπαντοῦσε ἡ μεγαλύτερη ἀδερφή του, σὰν τὴ ρωτοῦσε.

Ἄκουγε δὲ μικρὸς τὸν κόσμο ποῦ παινοῦσε τὴ μάνα του, τί ἑρωδιὰ ρουχαλάκια ἔραβε τῶν παιδιῶν τῆς, μὲ τί προσοχή τὰ νοιαζότανε ὅταν εἶταν ἕρρωστα, τί καθάρια τὰ φύλαγε, τῆκουγε αὐτὰ καὶ καμάρωνε τὴν ἀγαπημένη του μάνα. Ὅμως, γιὰτί νὰ μὴν τὴ δείχνῃ καὶ μὲ λόγια καὶ μὲ χίλια φερσίματα καὶ καμώματα τὴν ἀγάπη τῆς; Ἀὐτὸ χωροῦσε αὐτὸ δὲ νοῦς του, καὶ τυραννιότανε.

Κοίταξε ἀπὸ τὸ παράθυρο σὰν ὄνειριασμένος, στενοχώρια γεμῆτος. Γιὰτί λοιπὸν ἡ ζωὴ νὰ φαίνεται τόσο ἄχαρη, ἀφοῦ ὅλος δὲ κόσμος ἔλεγε πῶς τὸν ἀγαποῦσε ἡ μάνα του!

Βλέπουμε τώρα πῶς εἶχε δὲ μικρὸς μας σκαρὶ ποῦ χρειαζότανε προσεχτικὴ καὶ τεχνικὴ ἀφροντίδα. Εἶχε ἡ καρδιά του κόρδες τεταωμένες κ' ἔτοιμες νὰ βγάλουνε τίς πιδὲ γλυκῆς μελωδίεσ, ὅμως κ' ἔτοιμες ἢ νὰ σπάσουνε ἢ νὰ χαλαρωθοῦνε. Τέτοια παιδιὰ δὲν εἶναι σπάνια. Ἴσως μάλιστα εἶναι ὅλα τέτοια. Τῶν πωότερων οἱ κόρδες χαλαρώνονται μὰ καὶ καλὴ, καὶ βγάζουνε κατόπι παράχορδους σκοποὺς στὴ ζωὴ τους. Γραφτὸ τοῦ μικροῦ μας εἶτανε

νὰ παρατενέωσον ἀπὸ τὴν ἀτεχνιὰ τῆς μητέρας. Μὰ ἄς μὴν τρέχουμε ἀκόμα στὸ τέλος.

Σὰν ἤθελε ἡ μητέρα νὰ τὸν τιμωρήσῃ, ἔλεγε πῶς δὲν ἔχει περίπατο μὲ τὰ δέροφια του σήμερα. Μὰ τί περίπατο! Νὰ βγαίῃ καὶ νὰ σέρνεται κατόπι τῆς στὰ μαγαζιά, καὶ νὰ χασμουριέται κοιτάζοντας φιγουρίνια! Τιμωρία γιὰ τὸ μικρὸ εἶτανε νὰ βγαίῃ ἡ περίπατο. Αὐτὸς ἤθελε ἐξοχή, δέντρα, ποτάμια, πουλιὰ, τέλος καὶ στὴ χώρα νὰ πήγαινε, ἤθελε νὰ βλέπῃ ζωή. Τέτοια γλέτια ὅμως δὲν τὰ συχωροῦσε ἡ μητέρα. Ἀὐτὸς τῆς ἄρεζε «νὰ παταβουριάζουν τὰ ρούχα τους» σ' ἐξοχέσ.

Ἄσχετη μαγαζιά, μαγαζιά, καὶ μαρτύριο. Ὅχι πῶς δὲν ἤθελε νὰ βγαίῃ μαζί τῆς. Τὸ παρακαλοῦσε μάλιστα. Μόλις ἔβγαινε ὅμως, κι ἄρχιζε τὸ χασμουρισμα.

Ἄσχετη ὄρες, σὰν τὴν ἔβλεπε κ' ἔρχιζε καὶ πλογινὲς ματιὰς σὲ καθρέφτες καὶ σὲ γυαλιὰ γιὰ νὰ κρυφοκοιταχῇ, μήπως καὶ χάλασε κανένα τῆς μαλάκι ἢ καμιά δίπλα τοῦ βέλου τῆς, ἀποροῦσε, γιὰτί μαθὲς νὰ κἀνὴ ἡ μητέρα του πράματα ποῦ δὲν ἤθελε νὰ τὸ βλέπουν οἱ ἄλλοι πῶς τὰ κάνει!

Βάραθρα, βάραθρα ἀνοίγουνταν μεταξὺ παιδιοῦ καὶ μάνας σ' ἐκείνους τοὺς περιπάτους, ποῦ τὴν ἀκολουθοῦσε σὰ δεμένο σκυλλάκι.

Μάθαινε ἀπὸ τοὺς δασκάλους μαζί μὲ τὰλλα καὶ τὴν Κατήχηση. Ἄκουγε ἀπ' ἐκεῖ πολλὰ σοφὰ καὶ παρηγορητικὰ λόγια καὶ τὰ θησαύριζε. Ὅταν ὅς τόσο ἔτυχε μιά μέρα νὰ θλίβεται ἡ μητέρα γιὰ καὶ δυστύχημα, καὶ γόρφαρε νὰ τὴν παρηγορήσῃ μὲ ὅσα ἔμαθε, ἄρπαξε ἕνα τέτοιο μάλλωμα, γιὰτί «ἐξοφτῶντανε τάχα ἐκεῖ ποῦ δὲν τὸν ἔσπειραν», ποῦ χόθηκε στὴν κάμαρά του κ' ἔλυσε αὐτὰ κρυφὰ τὰ δάκρια.

Συλλογιώνας τα αὐτὰ κι ἄλλα παρόμοια, σφίγγονταν ἡ καρδιά του, καὶ τοῦ ἐρχότανε κάποιες νὰ τρέξῃ καὶ νὰ ριχθῇ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του, νὰ τῆς ἐξομολογήσῃ πῶς εἶναι ἀνυπόφερτη αὐτὴ ἡ μοναξιά τῆς ζωῆς του. Ἀὐτὸ ἐρχότανε ὅμως καὶ νὰ τολμήσῃ τέτοιο πρᾶμα.

Ἔτσι περνοῦσανε τὰ παιδικήσια του χρόνια, παγωμένα κ' ἔρημα. (Ἀκολουθοῦμε πάντα τὸ δῆγμα, ὅς καὶ στὸ λεχτικὸ τοῦ ἀκόμα).

Εἶχε στὸ πίσω μέρος τοῦ σπιτιοῦ τους ἕνα μπαλκόνι. Ἐκεῖ ἀγαποῦσε νὰ πηγαίῃ δὲ μικρὸς σὰν ἤθελε νὰ μείνῃ ὀλομόναχος καὶ νὰ συλλογιέται τίς ἀκατανόητες δυσκολίες τοῦ θλιβεροῦ του μικρόκοσμου.

Ἐκεῖ στεκότανε μιά μέρα, κι ἀκούγοντας τὰ σπουργίτια ποῦ λαλοῦσανε στὰ κλαυδιὰ ἐνὸς δέντρου, θλιβότανε γιὰ ἄλλες πάλι τιμωρίες, ἄλλα πάλι μάλλωματα, ποῦ αὐτὸς ἤθελε νὰ πάῃ κατὰ τίς Στῆλες, κ' ἡ μητέρα τὸν τραβοῦσε στὰ μαγαζιά, καὶ ποῦ δὲν τὸν πίστευε διὰ τῆς ζητοῦσε συχώρηση. Ἀὐτὸν πῶς πῆρε! Ψεύτη λοιπὸν τὸν ἔλεγε, καὶ μάλιστα μπροστὰ στοὺς ἄλλους, καὶ τὸ μωρὸ ἐκεῖ, ποῦ τὸ φιλοῦσε ἡ μάνα καὶ τοῦλεγε νὰ μὴ μοιάσῃ τοῦ κακοῦ ἀδερφοῦ του!

Ἀὐτὸν μποροῦσε πιά μήτε νὰ κλάψῃ. Πίκρα στεγνὴ καὶ σιωπηλὴ ἡ καρδιά του γεμῆτη. Ἐσκυψε κ' ἔβλεπε ἀπὸ τοῦ μπαλκονιοῦ τὰ κάγκελα κάτω κατὰ τίς πλάκες, καὶ κρυφορωτοῦσε τὸν ἑαυτὸ του ἢ θὰ πονοῦσε πολὺ ἂν γκρεμιζότανε ἴσα στίς πλάκες ἀπάνω! Σαναμπῆκε ὄσπερα καὶ πῆρε τὸ βιολί του, ποῦ τὸ σπούδαζε τώρα καιρὸ, κ' ἔπαιξε καὶ σκοποῦσε τῆς σιγῆς, καὶ ἐσχύματα τῆς ψυχῆς του. Τὸν παρηγοροῦσε ἡ μουσική. Τὴ διψοῦσε τοῦ βιολιοῦ του τὴ μελωδία, ποῦ εἶτανε τῆς ψυχῆς του ὁ πόνος.

Τῶπαιζε τώρα τόσο συχνὰ τὰ γαπημένο βιολί του, ποῦ τοῦ τὸ μπόδιεσ κι αὐτὸ ἡ μητέρα. Μιά ὄρα τοῦ ἔσωνε, γιὰ νᾶχῃ καιρὸ καὶ γιὰ τὰλλα μαθήματα. Καινούρια βάζονε καὶ μ' αὐτὸ, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ τῆς πῆ ἀπάνω στὴ στενοχώρια του πῶς τὴν εἶχε ἀνάγκη τὴν παρηγοριά τοῦ βιολιοῦ.

Ἐκλαψε πικρὰ καὶ γι' αὐτὴ του τὴν τόλμη. Βασάνιζε μιά μέρα τὸ κεφάλι του μ' ἕνα μάθημα ποῦ δὲν τοῦ πολυάρεζε. Στὴν ἀπελπισιά του τρέχει στὴ μητέρα καὶ τῆς ζητᾷ βοήθεια. Φούρκα ἡ μητέρα, ποῦ δὲν τὴν ἄφινε νὰ τελειώσῃ τίς «φιλανθρωπικῆς» τῆς δουλειὰς! Γύρισε στὸ σπουδαστήριο μὲ βαρεὶα καὶ πονεμένη καρδιά.

Θάκλαιγε ὄραγες ἡ μητέρα του ἂν ἄξαφνα πέθαινε; Κι ἄρχισε νὰ καλοσυλλογιέται θανάτους, φαρμάκια, γκρεμίσματα. Ἀλήθεια πῶς τὰ βιβλία τοῦ λέγανε πῶς εἶναι ἁμαρτίες αὐτὰ, μὰ νὰ κ' ἡ μάνα ποῦ δὲν πήγαινε πάντα μὲ τὰ βιβλία. Ἄφησε ποῦ τὴν ἄκουγε κάποιες νὰ λῆ καὶ καὶ ψευτιέσες.

Μιά βραδινὴ, ὅτι νύχτισε, κατέβασε τὸ βιολί νὰ ξεσκᾶσῃ. Ἐβγαζε ἀπὸ τίς κόρδες του ὅλα τὰ πάθη, ὅλες τίς λαχιάρες τῆς βασανισμένης ψυχῆς του. Ἐλειπαν ὅλοι ἔξω, καὶ δὲ θὰ τὸν ἄκουγε ἡ μητέρα.

Ἄξαφνα φτάνει μητέρα, πατέρας, καὶ κάποιος ξένος. Ἄκουσε δὲ ξένος τὸ παίξιμο τοῦ βιολιοῦ. Σίμωσε καὶ ρωτοῦσε ποίος τὸν δίδαξε καὶ τὸν παρα-

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΑΠΕΣ*)

«Γιὰτί κάνεις ἔτσι, Βασιλική» τῆς εἶπε τρέμοντας ἡ Μαρία.

«Δὲ βστούσες πιδὲ τὴ ζήτεια σου» τῆς ἀποκρίθηκε μ' ἄγριο βλέμμα ἄντρα ἤθελες αἶ! κι ἄντρα εὐρηκῆς! Τέτοια εἶσαι! Καὶ σηκώνοντας τὴ φωνή: — «Αἶ, Μαρία τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸν ὕγιὸ τοῦ ἀγιογράφου, αἶ! μεσημεριατικὰ, ἀποκάτου ἀπὸ τίς ἐλῆς, αἶ!»

«Τί σὲ μέλει» τὴν ἐρώτησε τρομαγμένη ἁγιά τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Βασιλική, μὴ φωνάζεις ἔτσι. Καὶ κοιτάζοντας μὲ βλέμμα θολὸ τὸ Γιώργη ἐπρόσθεσε: — «Ἐλα, Γιώργη, πάμε πάρε με».

Μὰ ὁ Γιώργη δὲν ἐσάλεψε σὰ μαρμαρωμένος ἐκείταξ τὴν ἄλλην ἀνυπόφοροστος. Τέτοια ἀποκοτιά δὲν τὴν εἶχε λογαριάσει. Καὶ ἡ Μαρία ἀθέλητα ἐστοχάσθηκε: — «Γιὰ νὰ κἀνὴ ἔτσι αὐτὴ ἡ πηλογοναῖκα θᾶξαι βέβηκα κάποιαν ἀφορμὴ».

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀρ. 387.

Μὰ ἡ Βασιλικὴ ἐφώναζε ὡς τόσο πάλε: — «Τέτοια εἶσαι, αἶ μωρὴ Μαρία τοῦ Θεοῦ! κι' ὁ κόσμος σὲ λέει ἁγία, καὶ θάπαιρνε κοινωνιὰ ἀπὸ τὸ χέρι σου τὸ βρωμερὸ!»

«Γιὰτί βρίζεις» εἶπε ἡ Μαρία γροικώντας πῶς ἔπρεπε νὰ δικηφεντεῖται «ποιὸς σ' ἐπείραξε: κ' ἐκοίταξε καὶ τὸ Γιώργη σὰ νὰ τοῦ χάλεινε βοήθεια.

Τὰ μάτια τῆς Βασιλικῆς ἐλαμπύρισαν, ἡ χολὴ τῆς ἔψωσε, τὸ πρόσωπό τῆς ἐκοκκίνησε, ἐπέταξε χάμου τὸ γιάδημά τῆς κ' εἶπε: —

«Ὅτ' σὲ πάρη, λέε, τσακάλω, γελοῖεσκι ποτέ γιὰτί ἐγὼ δὲν τὸν ἀφίνω».

«Πῶς δὲν τὸν ἀφίσεις» τῆς ἀπάντησε κοιτάζοντας πάλι πικρὰ τὸ Γιώργη.

«Σὰς ἀκούε ὅλες οἱ ράχες» ἔκμε ἐκεῖνος φροσισμένος «ἔμετε ἡ καθὲ μιά στὴ στρατχ τῆς ἡσυχάστε: ἔτσι ποῦ κάνετε, ἐθουρδουλιστήκαμε κκι οἱ τρεῖς μας».

«Ἄτιμε» τοῦπε μὲ χολὴ ἡ Βασιλικὴ δείχνοντας του τ' ἀφρισμένη τῆς δόντια καὶ βάζοντας τοὺς γρόβους τῆς στὰ κουφὰ τῆς ἀχέις μούτρο ἀκόμα νὰ μιλεῖς! Μ' ἐγέλασε, καὶ τώρα πάσκει νὰ ξεγελάσῃς κι' αὐτὴν τὴν κουκουβάγια, καὶ τῆς τάξεις τὴν Ἄρτα μὲ τὰ Γιάννια, ὅλο ψευτιέσ, ἐνῶ

ξέρεις καλὰ ποῦ ἀπὸ ὅσα τῆς λέε τίποτα δὲ θὰ γίνῃ! Κι' ὅλοι νὰ θέλουν, ἐγὼ δὲ θ' ἀρῶκω...»

«Μὴ φωνάζεις» τὴν ἀντίσποφῃ παρακαλῶντα, ὁ Γιώργησ.

Ἄλλὰ ἡ Μαρία ἀγροῖκησε τώρα μέσα τῆς ἕνα θάρρος ποῦ δὲν τοῦ ἐγνώριζε στὸν ἐκυτὸν τῆς. Δὲν εἶχε μαλλώσει ποτέ τῆς ἄλλὰ ὁ θυμὸς τῆς ἐσυνεπῆρε τώρα: — «Μὲ πιδὲ δικηπο ἐσκέσθηκε ἀμείλιος ἔτσι ἡ παντρεμένη γυναῖκα καὶ ποιά δύναμη εἶχε νὰ τῆς χάλαιε τὴν εὐτυχία τῆς!»

«Τί σὲ μέλει, τί σοῦ παίρνω ἂν ἀγαπάω τὸν ὕγιὸ τοῦ ἀγιογράφου» ἐφώναζε καὶ τὰ μάγουλά τῆς ἐκοκκίνοσαν «τοῦ λόγου σου γυναῖκα παντρεμένη, γιὰτί δὲν κοιτάζεις τὴν κκεμοισιά σου; Ἐθᾶκανε καλὰ νὰ κλαῖς τὴ μάτρα σου, κι' ὄχι νὰ χάλαιε ἀπὸ φτόνο κι' ἀπὸ ζήλια τὴ χασὰ τῶν ἀλλοῦνῶν! Τί σοῦ φταίει ἂ σ' ἐπαράτησε ὁ ἄντρας σου;»

«Ἐίδες γλώσσῃ τὸ πουτανέλλι!» εἶπε ἡ ἄλλη χτυπώντας τὸ μηρὶ τῆς μὲ τὴν ἀπαλάμη «ποῦ ἐσπούδαξε αὐτὴν τὴ ρητορία; Ἄ πύξια καὶ δῆξια, τὸ χωρὶς τὸ ξέρει, τοῦ ἀντρός μου τοῦφυγα ἐγὼ πρώτη, γιὰτί μ' ἐτυραγνοῦσε, γιὰτί εἶχε μορῶξες, ὅσο ποῦ ἔφυγε κι' αὐτὸς στὰ τσακίματά του κκι στὰ δειχοτὰ κκεμάτια. Μὰ ἐσε θὰ σὲ κκεμὼ νὰ

καλοῦσε νὰ ξαναπαίξῃ. Ἀπολογιέται ὁ μικρὸς πῶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ξαναπαίξῃ ἐκεῖνο τὸ σκοπὸ, πῶς εἶταν ἔτσι τοῦ κεφαλοῦ του σκοπός. Εἶπε τότες ὁ ξένος κάτω στὴ γλώσσα του ποῦ εἶχε μέσα καὶ τὴ λέξη «genie».

Ἡ λέξη ἐκεῖνη πρέπει νὰ γαργάλισε ταῦτιὰ τῆς μητέρας, ἐπειδὴ σὲ λίγο τὴ βλέπουμε καὶ ξανάρχεται καὶ παραγγέλλει τοῦ γιοῦ τῆς νὰ παίξῃ τὸ σκοπὸ ἐκεῖνο στὸ σαλόνι μεθαύριο ποῦ θάχουνε συντροφιά, νὰ διασκεδάσῃ τὸν κόσμο. Τοῦ κάκου πολέμησε νὰ τῆς ξηγήσῃ ὁ μικρὸς πῶς ἡ μελωδία ἐκεῖνη εἶτανε τῆς ὄρας, καὶ πῶς δὲν μποροῦσε νὰ τὴν παίξῃ. — «Ἐννοῶ νὰ τὸ κάνῃς», εἶπε ἡ μητέρα, καὶ χάθηκε ἀπ' ἐμπρός του.

Πῆρε τότε ὁ μικρὸς τὸ βιολί μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς ἴσως ξαναθυμηθῇ τὸ σκοπὸ. Ἀδύνατο στάθηκεν. Τὸ ξαναπῆρε τὴν αὐριανή, τοῦ κάκου. Βωβὸ τὸ βιολί. Τὸ μεσημέρι τονὲ ρωταίει ἡ μητέρα ἂν τὸ μελέτησε. Μὲ μάτια θαρραμένον ἀποκρίθηκε τὸ παιδί πῶς δὲν μπόρεσε νὰ θυμηθῇ τὸ σκοπὸ. Μιὰ κρῦα ματιὰ ἡ μητέρα, καὶ δὲν τοῦ ξαναμίλησε.

Τρέχει ὁ μικρὸς στὸ σπουδαστήριον καὶ ξαναρχίζει τὸ βιολί. Τίποτις ἄλλο ἀπὸ κάτω ἀρχαῖα κομματάκια δὲν ἔβγαίνει. Θύμωσε κ' ἔγινε ὄξω φρεσῶν. Ἀρπάζει τὸ βιολί, τὸ χτυπάει στὸ τραπέζι, καὶ τὸ κάνει κομματάκια. Ἐσπασε τὸ βιολί.

Τὰ περιστατικά ποῦ ἀκολουθοῦν εἶναι τόσο δραματικά ποῦ μᾶς φαίνεται κρῖμα ποῦ δὲν τὰ ξαναφέρνουμε ἐδῶ λέξῃ λέξῃ. Διαλέγουμε τὰ πιὸ ἀξιοσημείωτα.

Τὸν πλάκωσε ἄξαφνα ἡ ἀπελπισία. Συλλογίστηκε τὸ θυμὸ τῆς μητέρας, ποῦ δὲ θύνηται πῶς ἀπὸ τὴ στενοχώρια του τῶσπασε τὸ βιολί, ἀπὸ τὴ στενοχώρια του δὲν μποροῦσε νὰ τῆς κάμῃ τὸ χατίρι τῆς. Τέτοια λοιπὸν ἐμελλε νὰ εἶναι ἡ ζωὴ του γιὰ πάντα. Ἀτέλειωτη ἀπελπισία, ἀτέλειωτο βάραθρον μεταξὺ τους.

Τὴν ἔτρεψε τέτοια ζωὴ πιά τώρα, ποῦ ἔλεγε καὶ θάνατο τὴ θαρροῦσε.

Βγήκε ὄξω καὶ τράβηξε στὰ τυφλά. Ἐβρεχε βροχὴ ψιλλὴ καὶ ἀκατάπαυστη ἔξω. Μούσκεψε ὡς τὸ κόκκαλο χωρὶς νὰ τὸ νοιώσῃ. Ἐνα πρῶμα συλλογιότανε πάντα, πόση ἀχαρὴ εἶναι ἡ ζωὴ χωρὶς τὴν ἀγάπῃ ποῦ ὄνειρευότανε ἡ καρδιά του.

Ἐΐτανε ἀδιάθετος καὶ ἀποβραδὴς. Ἡ μητέρα τότες μόλις τοῦδωσε ἕνα κρῦο φίλι καὶ τὸν καλονόχτισε. Θυμωμένη βέβαια ἐξαιτίας τοῦ σκοποῦ ποῦ δὲν μπο-

ροῦσε νὰ παίξῃ. Κατόπι ἀπὸ τὸ μουσικὸ τῆς πρώτης ἐκείνης βροχῆς, καὶ κατόπι ἀπὸ τὸ σκολεῖο, γέμισε ὁ μικρὸς μὲ βαρὺ κεφάλι. «Ἡ θέρμη χτυποῦσε σκεπαριένε στὰ μηνίγκια του». Ὡς τόσο ἡ μητέρα ψυχρὴ καὶ ἀμίλητη πᾶντα.

Ἄν μπόρεσε νὰ πάῃ σκολεῖο ἐκεῖνο τὰπόγεμα. Ἐμεινε στὴν κάμαρά του μόνος. Ἡ μητέρα τοιμάζονταν κ' ἔδινε διαταγὰς γιὰ τὴ βραδινὴ συναναστροφή.

Παρουσιάζεται στὴν κάμαρα ἡ ἀδερφή του καὶ τοῦ λέει πῶς πάσχιζε νὰ κολλήσῃ τοῦ βιολιοῦ τὰ κομματάκια, μὰ δὲν μπόρεσε.

— Ἄν κολλίεται τὸ βιολί μᾶς κ' ἔσπασε, λέει ὁ μικρὸς. Ἐπειτα ἐγὼ πιά δὲ θὰ παίξω βιολί.

Ἡ φωνὴ του κ' ἡ ὄψη του τὴν τρομάξανε. Πηγαίνει καὶ λέει τῆς μητέρας πῶς ὁ ἀδερφός της δὲν εἶταν καλὸς.

— Ἀφισέ τον, κ' ἔχει τίς κάκιες του. Πήγαινε ἐσὺ νὰ βολέψῃς τὰ λουλούδια.

Περνοῦσαν οἱ ὄρες ὡς τόσο, κ' ἔβγαιναν οἱ σπουργίτες τὰ βραδινὰ τους τραγοῦδια. Ἄξαφνα, ἐκεῖ ποῦ καθότανε βαρεμένος, καὶ κάποτες σὰ λιγοθυμισμένος, ξασαίνει, ξανοίγει τὰ μάτια, καὶ νοιώθει στὴν ψυχὴ του τὸ χαμένο σκοπὸ. Τὸν τρελλὸ σκοπὸ τοῦ βουνοῦ, τῶν ἀνέμων καὶ τῶν πεύκων, ὀλοζώντανε, δυνατὸ, ὀρυμνικὸ σὰ χείμαρρον ποῦ πλημμύριζε τὴν ψυχὴ του.

Ἀπλώνει τὸ χέρι νὰ πάρῃ τὸ βιολί νὰ τὸν παίξῃ. Ἐπιασε σπασμένα κομματάκια. Τὸ λησιμόνησε πῶς ἔσπασε τὸ βιολί.

Χάδενε μὲ ἀγάπῃ τίς χαλαρωμένες του κόρδες. Ἄχ, καὶ νὰ εἶχε μὴ φορὰ τὸ βιολί του, νὰ βγάλῃ τὴν ἀγάπῃ του γιὰ νὰ τὴν ἀκούσῃ ἡ μητέρα του πρὶν τονὲ χάσῃ!

Καὶ μουρμούριζε συνάμα κάτω κλαμμένα λόγια. Ἀκούει ἄξαφνα βήματα. Ἐΐτανε ἡ μητέρα κ' ἐρχότανε. Βλέπει τὰ θρίμματα τοῦ βιολιοῦ, συλλογιέται τὸ θυμὸ τῆς, τίς φωνές της, τίς τιμωρίες της, τρέχει φρενιασμένα στὰ κάγκελα, βλέπει κάτω τίς πλάκες, μετράει μὲ τὸ μάτι τὸ βάθος, κοινοστέκεται, τρομάζει, ξανακάνει θάρρος, πᾶνεται ἀπὸ τὰ σίδερα, ζαλλίζεται, ἀφίνεται, καὶ πέφτει φωνάζοντας γιὰ στερνὴ φορὰ τῆς μητέρας ἰδονομα τὸ γλυκὸ.

Ἐτσι ἔσπασε κ' ἡ ζωὴ τοῦ τρυφεροκάρδου ἀγουριοῦ, σὴν τὸ βιολί ἔγινε κ' ἐκεῖνη ἀψυχα θρίμματα, ἀπὸ τὰ χέρια τῆς μητέρας, ποῦ μόνῃ ἐκεῖνη μπο-

ροῦσε νὰ βγάλῃ θεϊκὰς μελωδίας ἀπὸ τίς κόρδες του

Ὅριστε λοιπὸν, Κύριοι πατέρες, Κυρίες μητέρες, καὶ προπάντων Κύριοι δασκάλιοι, ὄριστε ὁ παινεμένος σας ὁ δασκαλισμὸς μέσα καὶ μέσα στὰ φυλοκαρδία τῆς Γωμοσύνης. Ὅριστε ἡ ἀψυχή, ἡ ἀκαρδίη, ἡ μηχανικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ζωῆς, ὁ ἄσαρκος καὶ ὁ σάπιος σκελετὸς τῆς ἀλήθειας, ὄριστε δὴ ἡ θεωρία τῆς δασκαλικῆς σας, τῆς ψεύτικης καὶ τῆς ἐσολοθρευτικῆς.

Εἶναι ἄραγε δυνατό νὰ παρασθηθοῦνε πιδ ζωηρὰ καὶ πιδ πρακτικὰ τὰποτελέσματα τῆς τυφλῆς καὶ τῆς ἀπονης ἐφαρμογῆς τῶν τύπων, ἀπ' ὅ,τι μᾶς τὰ παράστησε ἡ Κυρία Δέλλα; Τέτοια στάθηκε ἡ λατρεία τῆς ρουτίνας στὰ γράμματα, τέτοια στὴν πολιτικὴ, τέτοια τώρα φαίνεται καὶ σὺ ἱερώτερον καὶ σὺ σοβαρώτερον ἀπ' ὅλα, στὴν ἴδια τὴν ἀναθροφὴ τῶν παιδιῶν. Κι ἄλλη ἐλπίδα πιά δὲ μᾶς μένει παρὰ, καθὼς καὶ ἀρχίζοντας εἶπαμε, νὰ βρεθοῦνε, ἅς εἶναι καὶ τρεῖς ἢ τέσσερες μητέρες ποῦ νὰ συνεργήσουνε καὶ νὰ κηρύξουνε τὴ ζωντανὴ τὴν ἀλήθεια καὶ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τῆς μητρικῆς ἀγάπης, ποῦ σέρνεται καὶ αὐτὴ σήμερα ἀλυσσοδεμένη καὶ μισοζώντανη καθὼς ὅλα μας, καὶ δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ βλέπουμε τριγύρω μας ἄντρες μὲ φωτισμένα καὶ μὲ λεύτερα ψυχόρημα.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Γ Κ Α Ι Τ Ε

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Τυπώθηκε στὴν Τυβίγγη καὶ πωλιέται 2 δραχμὲς στὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας, Μπέκ, Ἐλευθερουδάκη (Ἀθήνα) καὶ Ἐμμ. Σαρηγιάννη (Πόλη).

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΛΜΠΙΟΥΡΟ

ρομάντζο σφουγγαράδιο

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΥΟ ΔΡΑΧΜΕΣ

σκάσεις ἀπὸ τὸν καυμὸ σου· τὰ σίδερα νὰ τρῶς δὲν παίρνεις τὸ Γιῶργη!

«Ἐχασες κάθε ντροπὴ, Βασιλική» εἶπε ὁ Γιῶργης ποῦχε χάσει τώρα τὴν ὄψῃ του «θέλεις νὰ κάμεις φονικά στὸ χωριὸ σου. Δὲν καταλαβαίνεις πῶς μᾶς ἀκούν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη; ἔτσι στάνοιχτὰ μιλοῦν οἱ γυναῖκες;» Καὶ στρέφοντας πρὸς τὴ Μαρία τῆς εἶπε: — «Ἐλα Μαρία, σύμμασε τὰ ζᾶ σου, καὶ δότε τόπο τσ' ὀργῆς· αὐτὴ ἔχασε τὰ μυαλά της σήμερα».

«Γιὰ νὰ μιλεῖ ἔτσι» τοῦπε ἡ Μαρία ἀκάποιο δίκιο ἔχει. Μὰ ἐγὼ τί τῆς ἐκμα;» Κ' ἔτσι λέγοντας ἔλυσε δακρυσμένη τὰ σκουλιὰ τῶν ἀρνιῶν τῆς κ' ἔτοιμαζόταν νὰ φύγει. Πρὶν κ' νῆσει ὅμως εἶπε τῆς ἀλληνῆς: «Τὸνομά σου εἶνε ἀκουσμένο σ' ὅλο τὸ σύνορον ἐβάλθηκες νὰ κάνῃς τὴν κακὴ γυναῖκα καὶ νὰ ξεπλανεύεις καὶ νὰ βρωμάζεις τὰ παιδιὰ, κυράτσα Βασιλική!»

«Κερὶ καὶ λιθάνι» τῆς ἀπεκρίθηκε κακὸτροπα· αὐτὰ τὰ λές γιὰτὶ ζηλεύεις; ὁ Γιῶργης εἶνε δικός μου, δὲ σοῦ τὸν ἀφίνω καὶ θὰ σὲ παραιτήσῃ, σκάσε, σκάσε, σκάσε!» Κ' ἔτσι λέγοντας ἐβάλθηκε νὰ κοπανίζει μὲ τὸ δεξιὸ τῆς τὸ γρόθον τὴ ζερβιά τῆς τὴν ἀπαλάμη. Κ' ἐπρόσθεσε: — «Θὰ περνάσει ὁ και-

ρὸς ποῦ διορίζει ὁ νόμος, θὰ πάρω χωριστὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸ χαντακωμένο· καὶ θὰ παντρευτοῦμε· κ' ἐσὺ θὰ μείνεις στὸν ἄσο, μὲ τὴ ντροπὴ καὶ θὰ μᾶς βλέπει καὶ θὰ μαραίνεισαι. Σκάσε, σκάσε!» Κι ἀκούθησε νὰ κοπανᾷ τὸ χέρι τῆς.

«Ἄς τελειοῦμε» εἶπε ὁ Γιῶργης ἀποφατικὰ «Βασιλική, ἔκουτε. Ἐχεις κακὸ στὸ νοῦ σου· γυρεύεις νὰ κάμεις φονικά· δὲ σὲ θέλω· δὲ θέλω ποτέ μου νὰ σὲ ἀνταμώσω. Ὅ,τι ἐγίνηκε ἀναμεταξύ μας πρέπει νὰ τὸ λησιμόνησῃς· γιὰτὶ τυρῆγας τὴν κοπέλλα;»

Μὰ ἡ Μαρία ἐκούνησε τὴν κεφαλὴν περιλυπη. «Λοιπὸν εἶπε ὅσα λέει εἶνε ἀλήθεια; τὴν εἶπες καὶ τὴν ἐγίλασες; τίτοιος εἶσαι;» Κ' ἕνα παράπονον βαθὺ τῆς ἐσάλεψε τὸ στῆθι. Καὶ κινῶντας γιὰ τὸ χωριὸ τοῦκράζε, ρίχνοντας του μιά ματιὰ φλογερή· «Ἀπαταῖωνα! Δὲ θὰ μὲ ξαναῖδες πλιό, ζῆσε μὲ τίς δημόσιες σου». Καὶ τραβῶντας μὲ χολὴ τάρνια τῆς ἐροβολοῦσε γοργὰ τὸν κατήφορον.

«Βρωμοθήλυκο» τῆς ἐκράζε ἡ ἄλλη ποῦθελε νάχαι τὸν ὕστερον λόγο ἀμηνά· εἶσαι ἐσὺ καλῆτερη; Δὲ σ' εὔρηκα ἀπὸ τῶρα ποῦ σ' ἐφιλοῦσε ὁ Γιῶργης ἐδῶ ἀποκάτου ἀπὸ τὴν ἐλλά; Πᾶρε τῶρα στὸ χωριὸ τὰ μούτρα σου· τᾶκουσαν ἀπόδω τὰ ἐγκώμια

σου· γιὰ νὰ τὰ ἀκούσουν σοῦ τὰ φώναζα!»

«Σπειρὶ μυαλὸ δὲν ἔχεις» τῆς εἶπε ὁ Γιῶργης «δὲ θὰ ἡσυχάσεις σήμερα· γιὰτὶ θέλεις νὰ μὲ πάρεις στὸ λαϊμό σου, κ' ἐμένω καὶ αὐτὴν τὴν κοπέλλα;» Κ' ἔτσι λέγοντας ἠθέλησε νὰ ξεκινήσῃ γιὰ ν' ἀκλουθῆσαι τὴ Μαρία. «Τὸ καλῆτερον, ὅπως ἤρθαν τώρα τὰ πράγματα» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του εἶνε νὰ πάρω ἀμέσως τὴ Μαρία στὸ σπίτι μου. Ἐτσι θὰ ἡσυχάσει τοῦτος ὁ ἄρειος καὶ δὲ θὰ ἀνταριαστεῖ τὸ χωριό».

Μὰ ἡ Βασιλικὴ κουνῶντας τὸ κεφάλι σὰ νὰ τὸν ἐκαμάρωνε περιγελαστικὰ τοῦπε φράζοντας του τὸ δρόμον: — «Ποῦ θὰ πάει ὁ κύρ Γιῶργης;» Κ' ἔπειτα ἀψιόνοντας ἐσμίξε: — «Δὲ μοῦταξες πῶς θὰ τὴν ἀπαρτήσῃς γιὰ τὴν ἀγάπῃ μου; Δὲ μοῦταξες ἔτσι; Ἐγυρες τώρα τὴ γνώμη σου; Ἀλλὰ γελοῖσαι ἂν ἀλήθεις λές πῶς θ' ἀφήσω νὰ σοῦ περάσει ἡ ὄρεξή σου. Τῶρα ἀπόρρητον τῶρα, θὰ σὰς τρέξω κατόπι καὶ θὰ σὰς τὰ φωνάξω ὅσο δύναμι. Ἄκουσες;»

Ἡ Μαρία ὡστόσο ἐφευγε τρέχοντας, βιάζοντας τάρνια τῆς. Ὁ νοῦς τῆς ἦταν ἀλαλιζόμενος· τὸ κεφάλι τῆς τὴν ἐπονέουσε· τὰ μάτια τῆς ἦταν πλημμυρισμένα. Τώρα κάπου κάπου τὰ δέντρα τῆς ρά-

ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ»

ΑΡΙΘ. 2

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Μαζεύτηκαν οι Σύντροφοι και τους εδιάβασε ο κ. Ἐλευθερουλάκης ένα δῆγημά του και μερικά ποιήματα.

Ἐπειτα ἐπροτάθηκε νάναλάβουν μέλη τῆς Συντροφίας νάπαγγεῖλουν διαλεχτό ποίημα ἢ προσφώνηση στό μνημεῖο τῶν Ἱερολοχιτῶν κατὰ τὴν παραμονὴ τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς ὅπου συνηθίζουν κάθε χρόνο οἱ φοιτητὲς νὰ καταθέτουν στέφανο.

Ἄφου συζήτησε τὴν πρόταση, ἀποφάσισε ἡ Συντροφία νὰ τὴν πραγματοποιήσει γιατί θεωρήσε ὀφελίμο νάκούσουν οἱ φοιτητὲς καλὰ λόγια στὴ ζωντανή τὴ γλώσσα ἀντὶ καθαρουμεσιάνικες ἀδειοσύνης.

Ἀνάλαβαν λοιπὸν δύο μέλη τῆς Συντροφίας νάπαγγεῖλουν τὴν προσφώνηση καὶ τὸ ποίημα.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΒΡΑΔΥ 22 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ὁ γνωστὸς ποιητὴς κ. Σκίπης περαστὶκὸς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἐπρότεινε νάπαγγεῖλει στὴ Συντροφία μερικά ποιήματά του.

Ὅλα τὰ μέλη καὶ ἄλλοι μαζεύτηκαν τὸ βράδυ σὲ μιὰ αἴθουσα πού τοὺς τὴν πρόσφερε μ' εὐγένεια ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν Συνταχτῶν στὰ γραφεῖα του (δρόμος Σταδίου) γιὰ νάκούσουν τὸν ποιητὴ.

Μ' αἴσθημα καὶ τέχνη τοὺς ἀπάγγειλε ἀπ' ὄλα τὰ ἔργα του ἀποσπάσματα καὶ ἀπ' τὸνα Ἀπίθκντο» τὴν ἔβδομη ραφωδία.

ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ὅταν ὅπως συνήθως οἱ φοιτητὲς μὲ παράταξη πήγανε στὸ Πολύγωνο, στὸ μνημεῖο τῶν Ἱερολοχιτῶν ὁ κ. Κωστανταράκης, μέλος τῆς Συντροφίας, κατάθεσε στεφάνι τιμῶντας μὲ λόγια ζωντανὰ τὴν ἀντρεωσύνη ἐκείνων.

Ἀπάγγειλε ὕστερα ὁ κ. Τριγωνίδης, μέλος τῆς Συντροφίας ποίημα τοῦ Παλαμά «τὸ Σάλπισμα»

χης τὴν ἐκρυβαν καὶ σὲ λίγο δὲν ἐφάνηκε πλιά. Ἄχ» ἀναστέναξε ὁ Γιῶργης κατεβάζοντας τὸ βλέφαρο καὶ βλέποντας στὴ γῆς τὸ πουλί πού λίγο πρὶν τῆς εἶχε χαρίσει «Ὅτε τὴν κίχλα δὲν ἐπῆρε ἡ δίστυχη».

«Βέβαια! καὶ κανίσκια τῆς ἐπρεπαν» τούπε ἡ ἄλλη περιγελῶντας.

«Ἄφησέ με» τῆς εἶπε θυμωμένος «δὲ σὲ θέλω πλιά, γυναίκα χαμένη!»

«Ἐσὺ μ' ἔκαμες τέτοιανε καὶ τώρα βρίζεις κι' ὄλα! Ποίος σούπε νὰ μὲ γελάσεις! τί σοῦ χρωστοῦσα στὴν καταφρόνια μου;»

Μὰ τί σοῦ χρωστοῦσε τὸ ξένο τὸ θηλυκὸ;»

«Θὰ σ' ἐπαιρνε! Κάλλιο νὰ σκοτωθοῦμε κ' οἱ τρεῖς μας· γιὰ νὰ τὰκούσει ὁ κόσμος τὰ φώναξε. Καὶ τὸ καταφέρα. Κοίτα!» Καὶ μὲ τὸ δάχτυλο τούδειξε ἀνάμεσα στὰ δέντρα τὴν κορφὴ τῆς ράχης.

«Φόνισσα!» τῆς εἶπε μὲ πνιγμένη φωνὴ δαγκάνοντας δυνατὰ τὸ χεῖλι του καὶ κοιτάζοντας ἐκεῖ μερικὲς γυναῖκες καὶ κάποιον παιδί πούχεν ἔρθει ν' ἀκούσουν τὸ μάλλωμα καὶ πού προσεχτικὰ τοὺς ἐκοίταζαν, κι' ἀφοκράζονταν, μιλώντας κρυφὰ ἀνεμεταξύ τους. «Τί ἐκέρδησε τώρα;» τῆς ξανάειπε

πού ἐσυγκίνησε τοὺς φοιτητὲς καὶ τοὺς ἔκανε νὰ χειροκροτήσουν μὲ εὐκρίνεια.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ἀποφάσισαν τὰ μέλη ἀντὶ κάθε Κυριακῆ νὰ σφαλίζονται σὲ κάμαρα καὶ νὰ συνεδριάζουν, νὰ κάνουν κάποιες ἐκδρομὲς γιὰ νὰ γνωρίσουν ὄλους τοὺς ἱστορικοὺς καὶ ὄραίους τόπους μας κ' ἔτσι νὰ ξεφεύγουν καὶ ἀπ' τ' Ἀθηναίικα καφενεῖα.

Τὴν Κυριακὴ αὐτὴ ἐπήγαν πεζοὶ στὸ μοναστήρι τοῦ Δαφνοῦ, μεσαιωνικὸ κείμελιό τοῦ 11ου αἰῶνα, πού εἶναι κι ἀπὸ ἱστορικὴ, ἐθνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐπιψη σπουδαιότατο, πού καὶ ἡ τοποθεσία του εἶναι πολὺ ὄραία, ἐπάνω στὴν «Ἱερὰν Ὀδὸν» στὰ Δαφνοβούνια.

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΤΟΥ ΑΠΡΙΑΝ

Οἱ Σύντροφοι μαζεύτηκαν καὶ τοὺς ἀνάπτυξε ὁ κ. Κωστανταράκης τὴν ἰδέα του γιὰ τὸν τρόπο πού ἔπρεπε στὰ κλασσικὰ γυμνάσια νὰ διδάσκεται τὸ Συνταχτικὸ καὶ γενικεύθηκε ἡ συζήτηση πάνω στὸ θέμα τοῦτο.

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΤΟΥ ΑΠΡΙΑΝ

Ὁ κ. Σωτηρίου τελεόφοιτος τῆς Φιλολογίας, δηγήθηκε στὴ Συντροφίᾳ τὸ πῶς ἐκδόθηκαν οἱ «Παιδαγωγικοὶ μῦθοι» τοῦ Περιγαλίτη ἀπὸ μερικὸς φοιτητὲς, δημοτικιστὲς καὶ μὴ, καὶ παρατήρησε πῶς κανένας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τοῦ γλωσσικοῦ ἀγῶνα δὲν τοὺς ἔδωσε καμμὴν ἠθικὴ ὑποστήριξη κ' ἐνθάρρυνση οὔτε πρὶν οὔτε μετὰ τὴν ἐκδοσὴ.

Πολλοὶ Σύντροφοι ἀπαντῶντας στὸν κ. Σωτηρίου εἶπαν τὴ γνώμη πῶς οἱ πρωτεργάτες δὲ θὰ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ἀπ' τὴν ἀγγελία τοῦ βιβλίου κι ἀπὸ τὸ πρόλογό του πού εἶναι γραμμένα στὴν καθαρὴ ὄραια.

— Κάθε Κυριακὴ καινούργια μέλη ἐγγράφονται στὴ Συντροφίᾳ καὶ τὴ δυναμώνουν.

Παρακαλοῦνται ὅσοι δημοτικιστὲς, φοιτητὲς τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ Πολυτεχνείου καὶ τοῦ Διδασκαλείου θέλουν νὰ ἐγγραφοῦν νὰ τὸ δηλώσουν στὴ Συντροφίᾳ «Λεωφόρος Ἀμαλίας 26».

— Ὅσα βιβλία ἔχει ἡ Συντροφία γιὰ μοίρασμα τὰ δανείζει καὶ τὰ μοιράζει, καὶ τὰ πουλεῖ μὲ κατεβασμένη τιμὴ.

Μοιράζει πρὸ πάντων σὲ φοιτητὲς καὶ μαθητὲς τῶν Γυ-

περίλυπος.

Κ' ἔτσι λέγοντας καὶ συλλογιόμενος μὲ τρομάρα πῶς τὸ χωριὸ ὄλο θάξερε σὲ μιὰ στιγμὴ τὸ ντροπίασμα, ἐβάλληκε νὰ κατεβαίνει βιαστικὰ τὸν κατήφορο.

«Δὲ θὰ σὲ χαίρεται οὔτε ἡ ἄλλη» τοῦ φώναξε ἀκαὶ μὴ στοχαστεῖς πῶς θὰ σὰς ἀφήσω ὄρνικους!»

Μὰ ὁ Γιῶργης τώρα ἔρευγε βιαστικώτερα πάντα καὶ δὲν ἐσταμάτανε. Ἡ ντροπὴ τὸν εἶχε κυριέψει. Γιατί δὲν εἶχε ἀφοκράσει τοῦ πατέρα» του τὰ λόγια; πῶς θὰ παρουσιαζότουσαν στὸ σπῆτι του καὶ στὸ χωριὸ;

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ ζωγράφος ἀμα ἐσηκώθηκε, κ' ἐδιαβάστηκε σὲν οἱ παπᾶδες, ἐκάθισε ἀπὸ ἐνωρὶς μπροστὰ στὴν εἰκόνα του καὶ πρὶν τὸ μεσημέρι τὴν εἶχε τελειώσει. Τώρα ἀπὸ μακρὰ τὴν ἐκοίταζε κρατῶντας ἀκόμα τὰ πινέλλα του στὸ χεῖρι.

Τὸ πρόσωπό του ἦταν ἀχνὸ πολὺ, τὰ μακρὰ μαλλιά του ξεχτινίστα (γιατὶ ἡ γυναῖκα του δὲν τοῦ τάχε συγυρσει σὲν κάθε μέρα) τὰ κόκκαλα στὰ μάγουλα καὶ στὰ σιαγόνια ἐδιακρινόταν ὄλα,

μνασιῶν πού δὲ γνωρίζουν τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα καὶ θέλουν νὰ τὸ νοιώσουν.

— Ἐστειλαν βιβλία στὴ Συντροφίᾳ: Ὁ κ. Ἡλ. Σταύρου ἀντίτυπα «Περὶ Παίδων ἀγωγῆς» μετὰφραση ἀπὸ τὸν Πλούταρχο καὶ «Θρησκεία καὶ Πατριδα».

Ὁ κ. Φεγγαῖος ἀπὸ τὴν Πόλη ἀπὸ Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ οἱ Γαζετατζήδες τῆς Πόλης.

Ὁ κ. Κεφαλληνὸς γυμνασιάρχης ἀπὸ τὴν Κέρκυρα ἀντίτυπα τῆς «Ὀδύσσειας» τοῦ Πολυλά.

Ὁ κ. Μ. Τριανταφυλλίδης ἕνα ἀντίτυπο «Ἐνωσιᾶς ἢ Ἰσοτέλειᾶ»;

Ὁ Ἐρμονας πολλὰ ἀντίτυπα «Τῆς Ζωῆς».

Ὁ ἐκδοτικὸς ἑμίλος φοιτητῶν ἀντίτυπα τῶν «Παιδαγωγικῶν Μῦθων» τοῦ Περιγαλίτη.

— Παρακαλοῦνται οἱ Σύντροφοι νὰ ἔλθουν τὴν Κυριακὴ στὴν τακτικὴ συνεδρίαση τῆς Συντροφίας στίς 4 τ' ἀπόγευμα, ὁδὸς Βαλτετσιοῦ ἀρ. 1.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Στὸν κ. Φ. Σ. Δραγοῦμη, φοιτητὴ

Haarlem

Floraplein 7

Κάτω Χῶρες

19 τοῦ Μάρτη 1910

Κύριε,

Νὰ ἐπιτρέψτε σ' ἕναν ἀγνωστὸ σας νὰ σας προσφέρει τὰ θερμότερα συγχαρητήριά του γιὰ τὴν ἴδρυσή τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφίας».

Ἐίμαι πιστὸς ἀναγνώστης τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Νουμάς»· θὰ μοῦ δίνει κάποτε κάποτε νέα τῆς συτροφίας.

Ἐίμαι βέβαιος πῶς ἀναλάβατε ἔργο σοβαρὸ· εὐχομαι νὰ τὸ τελειώσετε, ἀν καί, δὲν ἀμφιβάλλω, ἀμείλικτη ἀντίδραση θὰ ἔχετε.

Πρόθυμος

(Μετὰφραση)

Οἱ HENRY DE LENNER

Φοιτητῆς

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

— ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).

— Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λαοκαρδίη).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» ἀρ. 3,50.

τὸ βλέμμα του ἦταν θολό. Ἀλλὰ στὸ στόμα τὰ νωπὰ χρώματα ἐγυάλιζαν. Ἡ Παναγία μικρὴ καὶ πανέμορφη, μ' ἕνα μπλόβο φόρεμα πού τὴν ἐντυνε ἀπὸ τὸ μέτωπο στὰ πόδια σκεπάζοντας τῆς καὶ τὰ χεῖρα, ἐστεκόταν γονατιστὴ μὲ βλέμμα χαμηλωμένο, μὲ σκυφτὸ κεφάλι, κάτου ἀπὸ ἕνα ὄλοχρυσό θόλο καὶ ξέγαντὰ τῆς ἀνάερα ὁ ἀρχάγγελος μὲ ὄρθάνοιχτες φτεροῦγες, κάτασπρος καὶ λαμπρός, ἐφκινόταν νὰ τῆς ἔλεγε μὲ τὰ σεμνὰ του χεῖλη τὸ «χαῖρε» καὶ στὸ χεῖρι του ἐκρατοῦσε τὸν ἀχνὸ λευκὸν κρῖνο, καὶ τὸ ἀθῶο πρόσωπό του ἦταν σοβαρό, καὶ τὸ βλέμμα του γιομάτο σέβας γιὰ τὴ Θεοτόκο.

Καὶ ἐξέταζε προσεχτικῶς ὁ ζωγράφος τὸ μεγάλο τὸ στόμα· τὴν κάθε πινελλιά, τὴν κάθε γραμμὴ, τὴν κάθε διπλά στὰ φορέματα, τὸ ἀντιφῆγγισμα στὰ ξανθὰ μαλλιά τοῦ ἀγγέλου, καὶ τοὺς φωτεινοὺς ἀγιάθωνες γύρω στὰ δύο κεφάλια, καὶ ἀθέλητα τὸ βλέμμα του ἐπερτε κάπου κάπου στίς ἄλλες εἰκόνες πού ἐκρεμόνταν στούς τοίχους καὶ πού οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ τὸ σόι του τίς εἶχαν ἱστορήσει, κ' εὕρισκε συγχρίνοντας ὁ νοῦς του πῶς ἡ δική του ἦταν ἀπ' ὄλας ἡ ἀνώτερη.

Κ' ἐχχομοίλασε. Μὰ τὸ χαμόγελό του ἐσβύστηκε μὲ μιὰς. Ἡ ὄψη του, πού ἀπὸ τὴ δουλειά,

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὰς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρίμηνα) συνδρομὰς.

Κανὼν δὲ γράφεται συνδρομητῆς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νοῦμα πούλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κιάκι Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ γράμμα τοῦ κ. Πάλλη—Πειθαρχία!...
Ὁ δασκαλισμὸς στὸ στρατό—Πῶς βράβωνται ταῦτά.

ΩΜΑ καὶ εἰλικρινά, καθὼς τὸ συνειθίζει πάντα, τὰ λέει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα τοῦ πού δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα. Ναι, «στὸλό δὲ φτείδνεις ἔχοντας καράβια μοναχά» πρῶτα πρῶτα χρειάζεσαι νάφτες, ἄντρες δηλ. μὲ πειθαρχία, καὶ τοῦτο στὸν τόπο μας δὲν ὑπάρχει.

Οἱ «πατριώτες» ἄς μὴν ξυνίσουν τὰ μούτρα τους. Εἶναι ἀλήθειες αὐτές, τρανές ἀλήθειες, πού ἀποδεικνύονται (ἀλοῖμονο!) καθεμέρα θεοφάνερα. Δίχως πειθαρχία δὲ δημιουργοῦνται στρατιῶτες, καὶ δίχως στρατιῶτες καὶ ναῦτες δὲ στέκεται στρατὸς καὶ στόλος. Τὰ ὄπλα σκουριάζουν καὶ τὰ καράβια σαπίζουν. Καὶ στὸ τέλος κι ὄπλα καὶ καράβια τὰ παίρνουν οἱ Τούρκοι, πού λέει κι ὁ κ. Πάλλης.

Θωρηκτοὺς ἄντρες πρῶτα καὶ ὕστερα θωρηκτὰ καράβια, ζητᾶει σὲ κάπιο δράμα τοῦ ὁ Ταγκόπουλος. Καὶ τοὺς θωρηκτοὺς ἄντρες θὰ τοὺς φτείδξει ἢ ἀτσάλενα πειθαρχία. Θὰ πείτε πῶς εἴχαμε πρὶν ἀπὸ τὴς 15 τοῦ περασμένου Τρυγητῆ πειθαρχία καὶ

μεῖς. Γελιέστε. Τέτιο πράμα δὲν εἴχαμε ποτὲ κι ἀλοῖμονο οὔτε δείξαμε ἀκόμα πῶς τὸ λαχταροῦμε.

*

ΓΙΑΤΙ, μὲ τὸ συμπάθειο, πειθαρχία δὲ θὰ πεί νὰ βρίζει ὁ ἀνώτερος τὸν κατώτερο μὲ τὴς χερότερες βρισιὲς καὶ νὰν τοῦ δίνει πού καὶ πού καὶ σφαλιάρες, ὅπως προχτές ἀκόμα φέρθηκε κάποιος λοχαγὸς σὲ Κεφαλλονίτη στρατιῶτη, μὰ νὰ σέβεται ὁ ἀνώτερος τὸν κατώτερο, νὰν τὸν μεταχειρίζεται ὡς ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μπορέσει νὰγαπηθεῖ πρῶτα καὶ ὕστερα νὰν τοῦ γίνει καὶ σεβαστός. Δὲ λέμε πῶς ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί, μὰ τουλάχιστο οἱ περισσότεροὶ ὑπαξιωματικοί, ἀνάποδα τὴ νιώθουν κι ἀνάποδα τὴ διδάσκουν τὴν πειθαρχία στὸ στρατό. Μὲ βρισιὲς καὶ μὲ ξύλο. Ἄντι ὁ στρατῶνας καὶ τὸ καράβι νάσαι σκολιὸ τοῦ νὰ διδάσκαται σ' αὐτὸ ὁ πολίτης ὄχι μόνον τὴ στρατιωτικὴ μὰ καὶ τὴν κοινωνικὴ πειθαρχία, τὸ ἐναντίο γίνεται ὁ πολίτης μπαίνει στὸ στρατῶνα καὶ στὸ καράβι ἄνθρωπος τὴς περισσότερες φορὲς καὶ βγαίνει χτήνος ἀπὸ καὶ μέσα, κ' ἔτσι ὁ στρατὸς ἀντὶ νὰβρωπῆσει, ἀποχτηνώνει.

*

ΜΑ δὲν εἶναι μοναχά ἡ προστυχία πού πνίγει τὴν πειθαρχία στὸ στρατό. Εἶναι καὶ τῆλο τὸ θεριὸ, τὸ μεγάλο, ὁ Δασκαλισμὸς πού βασιλεύει μέσα στοὺς στρατῶνες μας καὶ μέσα στὰ καράβια μας. Δυὸ συνεργάτες μας, ὁ Ρήγας Γκόλφης κι ὁ Δ. Φλώτας, μὰς εἶπαν ἄλλοτες ἀπὸ τὴς στήλες αὐτῆς καὶ μὰς τὸ ἀποδείξανε τετραγωνικὰ γιὰτὶ δὲν ἔχουμε στρατὸ καὶ στόλο. Κι ἀφορμὴ ὁ Δασκαλισμὸς. Νά, ὅμως τί μὰς γράφει κ' ἕνας ἄλλος δικός μας τώρα ἀπὸ τ' Ἀνάπλι :

«...Μὲ συχωρεῖς γιὰ τὴν προστυχία τῆς ἔκφρασης, μὰ λίγες μέρες εἶναι πού ἀφουρέτησα ἀπὸ τὸ στρατὸ (ἀπὸλαγίντας) καὶ κ' ἔχει πνίξει ὁ βραχνὰς τοῦ δασκαλισμοῦ πού τὸν εἶδα ὀλοζώντανο καὶ πᾶντολο κι ἀτσάλιστο καὶ θηριώδη μέσα στοὺς στρατῶνες.

Ἐκεῖ νὰ δεῖς δασκάλους! Ἐκεῖ δασκαλισμὸ! Ἐκεῖ σχολαστικισμὸ!...»

Καὶ οὔτε ἡ ἀφεντιά σου ὕστερα μὲ τίτεια μυαλὰ νὰ φαντάζεσαι πῶς θίποχτησε ποτὲ ἡ Ἑλλάδα στρατὸ καὶ στόλο!

*

ΚΑΙ τῆλο ὅμως πού συσταίνει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα τοῦ ἀξίζει νὰν τὸ προσέξουμε: «Ἄν θέλετε, λέει, καλὸ τοῦ τόπου ὅλοι σας, πηγαίνετε κάτου μὲ θυσία τῆς ζωῆς σας καὶ χτυπήστε τὴν πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ κακοήθεια».

Ναι, ὅσοι διαλεχτοὶ δικοί μας ζοῦνε ὄσω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νάβουνε δῶ καὶ νὰ πρωτοστατήσουνε στὸ γενικὸ ἀγῶνα. Μὲ θυσία τοῦ πούγγιό τους ἀκόμα καὶ τῆς ζωῆς τους. Ἀμὲ τί; Ἡ φαυλοκρατία ἔδωσε παραδες, θυσίαις ζωῆς καὶ ζωῆς γιὰ νὰ ρημάξει αὐτὴ τὴ χῶρα. Οἱ ἀριστοῖς, πού τοὺς λένε, τί κάμανε; Μόνον δάκρια κ' εὐχὲς καὶ πλατωνικὲς ἀγάπες;

τὴν ἐγκράτεια καὶ τὴς νηστεῖες, εἶχε λιγνύνει, ἦταν σήμερα πάρα πολὺ σοβαρὴ τὸ νοῦ του τὴν ἐκσάκιζε ἡ ἔγνοια.

Ὁ μονάκριβος ὁ γιὸς τοῦ πού ἐπαράκλινε ἀπὸ τὰ πατροπαράδοτα συστήματα τῆς φάρας τους, καὶ πού ἦταν τώρα τοῦ χωριοῦ τὸ διήγημα, καὶ πού βεβαία τὸν ὄχτρυνόνταν γιὰ τὰ κακά του θελήματα οἱ περισσότεροι, καὶ πού τὸν ἐμελετοῦσαν ὅλοι μὲ καταφρόνια, γιὰτὶ νὰ μὴν εἶχε μοιάσει στὸ σόι του, στοὺς καλοὺς παππούς του, στοὺς τιμημένους ἀνθρώπους, πάρεξ ἄλλοῦ, γιὰτὶ νὰ δουλεύει ὁ νοῦς του στὸ κακό; Καὶ πού νὰ ἦταν τώρα; Μὴν ἴσως ἡ ζωὴ του ἐκιντύνει; Ἀλλὰ τί νὰ τοῦ κάμει ὁ ἀδύναμος γέροντας;

Ἄνησχος ἐτήραξε ὁ ζωγράφος τὴν Παναγία κ' ἕνα δάκρυ ζεστὸ ἐκύλησε στὸ ζωωμένο μάγουλό του:—«Βόθησέ τον» εἶπε παρακαλεστικὰ καὶ ἀναστενάζοντας.

Τώρα χωρὶς νὰ τὸ θέλει ἀποκραζότουν τί ἐγινόντων τριγύρω του. Καθὼς πάντα ἀπὸ τὸ παράθυρο ἐμπαινάν οἱ ὄψεις τῶν ἀνθρώπων πού ἐκάναν ὄσω τὸ θέλημά τους καὶ πού ὁ ζωγράφος ποτὲ δὲν τὴς ἐπρόσεχε. Ἀλλὰ σήμερα τοῦ ἐκαζότουν πῶς ὁ κόσμος ὅλος ὀνομάτιζε τὸν ὑγιὸς του καὶ πῶς τὸν

ἐκακολογοῦσε. Ἄναστενάξε πάλι κουνώντας πικρὰ τὸ κεφάλι. Ἀπὸ τοὺς συνειθισμένους κρότους ἐνοιωθε πῶς ἡ γυναῖκα τοῦ ἐσιγύριζε τὸ σπῆτι, κ' ἔκουε καὶ τὸ συνειθισμένο μουμουρητὸ της, γιὰτὶ ἡ γρηὰ εἶχε σύστημα ἀπὸ νῆα νὰ λέει ὅτι, ἐστοχαζότου. Ὡς κ' ἐκείνη εἶχε νὰ κάμει μὲ τὸ Γιωργὴ ὑποψιασμένη καὶ ἀνήσυχη. Κι ἀνανοήθηκε ὁ ζωγράφος πῶς κ' ἡ μάνα ἀγροικοῦσε στὴν καρδιά της τὴν ἴδια του τὴν πικρα. Ἀπίθωσε στὸ τραπέζι τὰ πινέλλα του, κ' ἔσκυψε στὸ παραθύρι. Στὸ δρόμο, κάτου ἀπὸ τὸ σπῆτι, μερικοὶ ἀνθρωποὶ ἐκουθέντιαζαν ἀδιὰφοροι χωρὶς νὰ σηκόνουν τὸ κεφάλι. Στὰ μαγαζιά ἀκουόταν ἡ καθημερινὴ βαβούρα. Ὁ γέροντας ἐκοίταζε δεξιὰ ἑρβιά, ἐξαναμπήκε στὸ σπῆτι, ἔκαμε στὴν κάμαρα λίγα πατήματα κ' ἔπειτα ἐβγήκε στὸ παράθυρο πού ἔδινε στὸν κῆπο κ' ἐξανακοίταξε τρογύρου. Κι ἀφοῦ δὲν εἶδε ὅτι ἐχάλευε ξανάρθε νὰ καθίσει μπρὸς στὴν εἰκόνα του.

«Δὲν ἐρχεται ἀκόμα» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ἀπὸ τὰ χτές δὲν τὸ εἶδε καμιά ψυχὴ. Ντρέπομαι τὸν κόσμο.» Κ' ἔπειτα ἀπὸ μιὰ στιγμὴ ἐσυλλογίστηκε σὰ νὰ τὸν ἐβάραινε ἡ συνείδηση:—«Νὰ τῶσερα πῶς θάρθουν ἔτσι τὰ πράματα, θὰ τὰ προλάβω ὅλα. Μὰ πού νὰ φανταστῆ κανεὶς πῶς θάρθαινε

Μὰ τ'αὐτὰ γιὰ νὰ βροτοῦνε θέλουνε μογιὰ καὶ ἡ πατριδα γιὰ νὰ ξαναγεννηθεῖ καὶ νὰ τραβήξει μπροστὰ, χρειάζεται γενναῖες πράξεις κι ὄχι μόνον γενναῖα λόγια. Νά, τί κηρύχνει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα τοῦ καὶ νά, γιὰτὶ ἀξίζει νὰν τὰ προσέξουμε τὰ λόγια του.

Η ΤΕΧΝΗ ΜΟΥ Κ' ΟΙ ΠΟΘΟΙ ΜΟΥ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ—

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΤΗ ΒΙΕΝΝΑ

(ΕΒΡΥΣΤΕΝΗΣ ΓΚΥΖΑΣ)

Ecce homo

B'.

... Σὺν ἐκκλησίᾳ ἀλειτούργητη, σὸ χῶρα κοιρομένη!

(Μυροῦσι).

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι· ἐκεῖνος πῆγε στὸ Μπάρνροϊτ πού ἔλαβε μέρος στὴς γιορτές, ἐγὼ κατέβηκα Πόλη καὶ Σμύρνη γυρίζοντας βρήκα δωμάτιο μακρύτερα καὶ δὲν τὸν εἶδα παρὰ μιὰ φορὰ στὸ σπῆτι τοῦ κ' ἄλλη μιὰ στ' Ὀδεῖο· εἶτανε τότες ἄρρωστος ὁ καθηγητῆς τοῦ φλόουτου, ὁ Κουκούλας· καὶ τὸν ἀναπλήρωνε ὁ Γκούζας· μοῦ ἔλεγε τοὺς πόθους καὶ τὴς ἐλπίδες τοῦ τῆ στιγμῆ πού ἀδειάζει ἡ θέση καθηγητῆ τοῦ Ὀδεῖου εἶτανε πὰς σίγουρος πῶς θὰ τὴ λάβαινε αὐτός· ἔ κ' ἔπειτα; τοῦ κάνω. «Τί κ' ἔπειτα! καημίνε Μανόλη, μοῦ ἀπάντησε λίγο πειραγμένος, μόνον überspant νὰ μὴν εἴσωνα κ' ἄς εἶταν τί· ἄμα γίνω καθηγητῆς στ' Ὀδεῖο θὰ ἔχω διπλὸ μιστό, ξέχωρα τὴν τιμῆ θὰ ἔχω φτάση στὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνα μου...»

Ὡς περᾶσανε κάνε δεκαπέντε κάνε εἴκοσι μέρες· μιὰ Κυριακὴ μεσημέρι ἐρχεται ὁ φίλος μου ὁ βιολιτζῆς ὁ Ἀντωνιάδης: τῆμαθες; μοῦ λέει, τὸ καὶ τὸ: ὁ Γκούζας ἄρρωστος βαρεὶα στὸ νοσοκομεῖο· ἀνεμοτύρωμα· στὸ σπιτικό του ἐρημιὰ κ' ἀπελπισία.

Ἄφτὸ εἶτανε Κυριακὴ· τὴ Δεφτέρα τῆ πόγοιωμα τραβήξα γιὰ τὸ νοσοκομεῖο νὰ τὸν ἐπισκεφτῶ· ἀρχίζε τότες ὁ χειμῶνας· φιλὰ χιόνια παντοῦ πεσμένα· πῆρα τῶμμινπους ἀπὸ τὴν Ἄν Στέφανο. Κόσμος μέσα λιγοστός· στὸ τέλος μείναμε τρεῖς· ἕνας χασά-

* Ἡ ἀρχὴ στὸ περασμένο φύλλο.

τέτοιος! Ὁ ὄσω-ἀπώδες τὸν ἐκαβαλλίκεψε μὲ μῆας! Ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ τὸν ἐκυρίεψε. Ἄς ἐπαινε τὴ Μαρία κι ἄς ἡσύχαζε· τί νὰ κάμω, θὰ τοῦδινω καὶ γὼ τὸ λόγο μου. Ἀλλοιῶτικα ἀληθινὰ τὸν ἐπιθυμοῦσα, ἀλλοιῶς τὸν ἤθελα, μὰ στὸ ὕστερο κακὸ δὲν ἦταν, ἄς εἶχε πάρει τὴ Μαρία. Ἄς ἔκανε ὅτι ἤθελε· ἄς ἔλυανε μὲ τὸ τσαπί, μὰ ἄς ἦταν ἡσυχος στὸ σπῆτι τοῦ μὲ τὴ φαμίλια του, γιὰ νὰ γεροκομίσει κ' ἐμένα καὶ νὰ γεραματίσει καὶ τὴν ἀμοιρη τὴ γρηὰ μου!... Τώρα ὁ Θεὸς φυλάξει, μπορεῖ νὰ μείνουμε ἐρημοὶ κ' ἄκλεροι, ἄ χρειαστέι. Εἶναι κακὸς τώρα ὁ κόσμος καὶ σκιάζουκι, σκιάζουμαι πολὺ! Μοναχὰ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς ἡ Μαρία δὲ θέλει νὰ γίνε γυναῖκα του.»

Ἀφοκράστηκε πάλι. Ἡ γρηὰ ἐμιλοῦσε στὸ κατῶγι μὲ κάποιον.

«Ἄνεδα» ἔλεγε ἀαιδεσιμῶτατε.»

Καὶ σὲ μιὰ στιγμῆ ὁ γέροντας εἶδε νὰ προβάλλει στὴ σκάλα τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ. Ἡ ὄψη του ἐξάνοιξε λίγο καὶ τὸ χεῖλι του ἐχαμογέλασε.

«Καλημέρα τὴν ἀγιόστην σου» εἶπε κινώντας γιὰ νὰ φιλήσει τοῦ παπὰ τὸ χεῖρι· «Καλῶς μὰς ὄρισες.»

«Καλημέρα, Ἄργύρη» ἀποκρίθηκε δίνοντάς του

της ἀπὸ τὸ Νάσμαρκτ, μὲ μιά χοντρογυναίκα μ' ἕνα καλάθι λαχανικά κ' ἐγώ. Ὁ χασάπης μετροῦσε ὅλη τὴν ὥρα φουχτες ψιλικά μὲ τὰ ματωμένα του χέρια καὶ κουβέντιαζε κάπου κάπου μὲ τὴ χοντρογυναίκα ποὺ ἔκανε τὸ σταβρό της κάθε ποὺ ξαγναντίθαμε καμὶαν ἐκκλησιά καὶ δὲν ἔλεγε δυὸ λόγια πρὶν πῆ τὸ Βιεννέζικο Jesus Maria.

Τὸ νοσοκομεῖο στὴν τελευταίον σταθμὸ τοῦ ὁμιμπους, ὅζω, μακρὰ ἕνα σταθμὸ πρὶν κατεβῆκανε ὁ χασάπης μὲ τὴ χοντρογυναίκα κ' ἔμεινα μόνος· φτάσαμε στὸ νοσοκομεῖο· γύρω τριγύρω μοναξιά· χιόνι παντοῦ, ψιλό ψιλό· συγνεφιά καὶ σουρούπωμα· τραβῶ στὸ γραφεῖο τοῦ νοσοκομείου ἕνα γεροντάκι ἀνοιγε κ' ἔκλεψε βιβλία καὶ κατὰστιχα.

— Μπορῶ νὰ ἐπισκερτῶ τὸν καλλιτέχνη Γκούζα ποὺ βρίσκεται δῶ μέσα ἄρρωστος;

— «Γκούζας; Ἐβρου στί-νες Γκούζας», μοῦ κάνει, κ' ἔψαχνε στὰ κατὰστιχα καὶ στὰ βιβλία, «Ἐβρουστένης Γκούζας, πέθανε σήμερις τὸ πουρὸ στί; ἔζη».

Δὲν ἔδρακα λέξη γύρωξ τίς πλάτες μου κ' ἔφυγα· στὸ δρόμο ἀρχισε νὰ πέφτη πάλι ψιλό ψιλό τὸ χιόνι· βῆκα τῶμιμπου; καὶ τραβῆξα πίσω· μέσα στὸ ὁμιμπους ψυχὴ· κάθισα κ' ἀρχισα νὰ κλαίω σὰ μωρὸ παιδί...

Ἀπὸ μακριὰ ἕνα ὄργανέττο ἐπαίξε τὸ σκοπὸ τῆς μόδας τότε «Ich bin das süsse Madel» εἶμαι τὸ γλυκὸ κοράσι».

Στὴν ὕπερα ἔκανα ἕνα μῆνα νὰ παύσω.

*

Τὸν ἐθάψαμε ὁ φοιτητικὸς σὺλλογος; δηλαδὴ θυμῶμαι ἀκόμα τὸν καντιλανάφτη τῆς ἀπάνω ἐκκλησίας ποὺ φώναζε μὲ τὴν ἀπαισία χοντρή φωνάρα του ἀτὶ τὰ θίνε τὰ λούσα; τελευταία τάξη· κὶ ὁ κοινὸς λάκκος μὲ σαράντα, πενήντα φιορίνια γέννηκε ἡ δουλειὰ του».

Τίλος πάντω ἀγένηκε ἡ δουλειὰ του» ὄχι βέβαια ἔπος ἤθελε ὁ κοντηλακαςίνας μας κ' ἔως ἔσω καὶ μερικὴ ἄλλοι, ἔχι ἐφτυχῶς φοιτητάδες, μὰ ὁ πως ταίριαζε κάπως μὲ τὸν πεθαμμένο μας.

Τοῦ πήρανε τάφο γιὰ δεκαπέντε, ἀ δὲ λαθεθουμαι, χρόνια, τοῦ βγάλανε καὶ λόγο, τοῦ καταβέσανε καὶ στεφάνι.

Τὰ πράματά του τὰ κατὰσχέσανε οἱ δανειστάδες του ἡ γυναίκα του ἔφυγε γιὰ τὸ Ἀμπούργο...

τὸ χέρι ὁ μαυροφορεμένος, ποὺ ἦταν ἄντρας ψηλὸς καὶ ὁμορφος μὲ μακρὰ γένεια ξανθὰ καὶ ξεκαμμένα κομμάτι· ἀτὶ μαντάτα;»

«Ὁλο ἀνητυχίες» ἀπολογήθηκε πικρὰ· «Κάθισε παπὰ μου.»

Καὶ οἱ δυὸ ἦρθαν μπροστὰ στὴν εἰκόνα, κ' ὁ παπᾶς ἀθέλητα ἔβγαλε τὸ σκοῦφο του, ἐστχυροκοπήθηκε, ἐμουρμούρησε ψιλὰ μὲ προσευχὴ κ' ἐρώτησε ἔπος καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ ἔδλεπαν τὸ στόρισμα:

«Μὴν εἶδες στὸν ὕπνο σου, Ἀργύρη, τὴν Παναγία καὶ τὸν ἄγγελο;»

«Ἡ χάρις της μ' ἐφώτισε» εἶπε ταπεινὰ ὁ ζωγράφος· «ἔδρα ὅλη μου τὴ μπόρεση, ὅλη μου τὴν ἀγάπη, ὅλη μου τὴν πίστη κ' ἡ Παναγία ἄκουσε τὰ παρακάλια μου.»

«Στὴν ἐκκλησία» εἶπε ὁ παπᾶς φορῶντας πάλι τὸ σκοῦφο του καὶ καθίζοντας σ' ἕνα σκαμνὶ «ἔφρασαν σήμερα τὸ δεπίζιτο γιὰ τὸ στόρισμα, καὶ τὸ ἔστησαν, κ' εἶναι πολὺ ὠραιοὶ καὶ τὸ χωριὸ λείει πῶς ἡ εἰκόνα σου θάνη θαυματουργή· ὅσοι τὴν εἶδαν σασιζοῦν καὶ τρομάζουν· κ' ἀρρώστους τῆς εἶναι ταμῆνοι ἀπὸ τὰ τώρα. Μὲ τὸρτες καὶ μὲ φλάμπουρο θὰ λιτανέψουμε τὸ στόρισμα ἀπὸ τὸ σπῆτι σου στὴν ἐκκλησιά, γιὰ ἀγιασμό τοῦ χωριοῦ, ὅταν θὰ τὸ

Γ'

Πᾶνε πᾶνου ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια ποὺ βρίσκεται στὴ μάθη γις χωμένος, ἔμοιρε Γκούζα! ἑπτὰ χρόνια κάποιος ἄλλος, Γερμανός, Βοέμος ἢ Οὐγγαρέζος, ποῖος ξέρε; βράδι παρὰ βράδι ἔρχεται καὶ πιάνει τὴ θέση σου στὴν ὀρχήστρα τῆς ὕπερας κ' ἄλλος δίνει τὸ μάθημα στὸ μαθητὴ μὲ τὸν ὠχρὸ τὸν ἐποκομένο τόνο καὶ στὸ πριτζηπόπουλο μὲ τὰ βλαμμένα φλεμόνια...

Σβύστηκεν ὁ ἀχὸς καὶ πετάξανε μακριὰ μακριὰ τὰ πουλιά τὰ γλυκοκέλαδα κ' οἱ νεράιδες καὶ τὰ ζωτικά σύρανε σ' ἄλλο περιγιάλι νὰ στήσουνε τὸ μαγικὸ χορὸ τους· σπασμένη κ' ἡ φλογέρα, βουβή, βουβή κ' ἡ νοικιοκαζέρνα ποὺ τὴν ἐγέμιζες μὲ τὴν ἐβωδιά τοῦ τόνου σου καὶ τὸν πλοῦτο τῆς μελωδίας σου.

Στὸ κρῦο Βιεννέζικο κοιμητήρι, Ἐβρουστένη Γκούζα, κοιμᾶσαι ξεχασμένος καὶ μόνος ὁ βοριὰς πᾶνου ἀπὸ τὴν πλάκα σου κάπου κάπου τοῦ σφυρίζει τὸ θλιβερό του τὸ σκοπὸ, τὸ σκοπὸ ποὺ μὲ τόση μαστοριά λαλοῦσες κὶ ἀφτόνα στὴ φλογέρα σου.

Στὸ κρῦο Βιεννέζικο κοιμητήρι ὀχτῶ χρόνια θὰ κοιμᾶσαι ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴ μάθη πλάκα σου· ὕστερις ἀπὸ τὰ ὀχτῶ ἀφτὰ χρόνια θὰ οὔγης κ' ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὰ κόκκαλα σου σὲ καμιά γωνιά τοῦ χωνοφτηριοῦ ριγμένα θὰ μένουνε, μαζὺ μὲ ἄλλες χιλιάδες χιλιάδων, ξεχασμένα κ' ἄγνωρα· κάτω ἀπὸ τὴ μάθη σου πλάκα καινούριος ξένος, Γερμανός, Βοέμος ἢ Οὐγγαρέζος, ποῖος ξέρε; θὰ πιᾶση τὴ θέση σου κατὰ ποὺ ἐπιασε τὴν καρέκλα σου στὴν ὀρχήστρα τῆς ὕπερας καὶ στὸ πριτζηπόπουλο μὲ τὰ βλαμμένα φλεμόνια.

Κι' ὁ βοριὰς, τὸ ἴδιο πάντα, θὰ σφυρίζει τὸ θλιβερό του τὸ σκοπὸ, τὸ σκοπὸ ποὺ τόση μαστορικὴ ἤξερες κ' ἀφτόνα κ' ἐλαλοῦσες στὴ φλογέρα σου...

*

Zu meinem ziele will ich, ich gehe meinem Gang; über die zügerrden und Saumseligen werde ich hinwegspringen (Nietzsche, Zarathustra)

Τὸ δάκρυ μου πέφτει στὸν τάφο σου, Ἐβρουστένη Γκούζα, ἔμωσ σκοπός μου δὲν εἶταν ἐδῶ νὰ κλάψω καὶ νὰ θρηνησω.

Στὸ βιβλίο μου ἀφτό ποὺ σκοπός του εἶναι νὰ προστέση ἕνα, ἔστωντας καὶ παραμικρότατο, πε-

πάρουμε νὰ τὸ στήσουμε. Τὴν ἄλλη Κυριακὴ αἶ, γιὰ νὰ στεγνώσει πρῶτα;»

«Ἄν ἔτσι τὸ θέλει τὸ χωριὸν εἶπε ντροπαλὰ ὁ ζωγράφος μὲ κρυφὸ κμαῖρι.

«Τὸ χωριὸν» εἶπε ὁ παπᾶς χαϊδεύοντας τὰ ξανθὰ ξεκαμμένα γένεια του ἀτὸ θέλει καὶ τὸ προσμένει· τὸ χωριὸ ἀγαπάει τὸ προσκονητάρι του, ποὺ θὰ μένει ὅσο ὑπάρχει κόσμος, λογιζῶ, καταφυγὴ καὶ σκέπη καὶ δέηση γιὰ κάθε χριστιανό.» Κ' ἔπειτα ἀπὸ μίαν στιγμὴ ἔακολούθησε μὲ δισταγμὸ:

— «Μόνον δύο τρεῖς φαυλόβιοι ἀντιστέκονται.»

«Ἀντιστέκονται;» ἐρώτησε ὁ γέρος ἀχνίζοντας καὶ κατεβάζοντας τὸ μουδιασμένο του βλέμμα «γιατί;»

«Ἐξ αἰτίας τοῦ γιοῦ σου» τοῦ ἀποκρίθηκε χαμηλόφωνα.

«Μὰ τὸ κόνισμα τί τοὺς ἔκαμε;» ἔξανείπε λυπημένος. «Στὰ γράματά μ' ἐπῆρανε τώρα αὐτὸς ὁ γιός· ἔχει ἔλα τᾶδικα, μὰ τί νὰ κάμω, παπᾶ μου;» Καὶ μὲ τὸ δάχτυλο ἐσφουγγίσε ἕνα δάκρυ ποὺ ἱκατέβαινε σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν κόχη τοῦ ματιοῦ του Κ' ἐρώτησε:— «Εἶναι πολλοί; Τί ἔχουν στὸ νοῦ τους;»

Αὐτὴν τὴ στιγμὴ ἀνέβηκε ἀπάνου ἡ γρηθ φέρ-

τραδάκι στὸ παλάτι τῆς ἐθνικῆς μας ξαναγέννησης, τὰ κλάματα δὲν ταίριαζονε μὴδὲ οἱ θρηνοὶ κ' οἱ ψευτολυρισμοί. Γι' ἀφτό κ' ἀ σ' ἔφερα ἐδῶ, ἔμοιρε τεχνίτη, σ' ἔφερα—καὶ σὲ στήνω—παράδειγμα καὶ σκ' ἄχτρο στὸ νέο Ρωμιὸ ποὺ θὰ θελήτη κ' ἀφτός νὰ πιᾶση στὸ χορὸ τῆς Τέχνης, τῆς Μουσικῆς πρὸ πάντων τέχνης ποὺ εἶναι ἀντάμα ἴδια της καὶ Σκύλλα καὶ Χάρυδον καὶ Σειρήνα καὶ Κίρκη,— μὰ καὶ Διμήτρα!

Γιὰ τὸν πρωτόβγαλτο καὶ προπάντων τὸ Ρωμιὸ τεχνίτη ποὺ χίλιες λάμιες τὸν καρτερᾶνε στὴ στρατά του, ἕνα καταρῦγο ὑπάρχει—τὸ λιμάνι τοῦ Ἐθνισμοῦ του—καὶ μὴ δόξα—ἡ δόξα νὰ βοηθήση στὸ χτίσιμο τοῦ Παλατιοῦ τῆς Ἐθνικῆς του τέχνης. Ὁ ἕνας πῖδ πολὺ, ὁ ἄλλος πῖδ λίγο, κατὰ τὴ δύναμή του.

Ἐσὺ ὁ Ρωμιός, ἔβρουστένη Γκούζα, κατόρθωσες κ' ἔκλεισες μέσα στὴν ψυχὴ σου ἕνα κομμάτι τέχνης ἀληθειανῆς τέχνης· τί ἀπόμεινε στὴ γενιά σου, στὸ ἔθνος σου; μῆτε κάνε τοῦ χάριτες ἀπόλαψη, ὅσο ἀξίζανε, τὴν ἐβωδιά τοῦ ἀχρὸ σου καὶ τὴ μαγισία τῆς τέχνης σου.

Κι' ὄντας συλλογιέμαι τὴ δουλειὰ τὴν ἀπέραντη τὴ μεγάλη κ' ὀργανωτικὴ, καλλιτεχνικὴ, διδαχτικὴ ποὺ σὲ περιέμενε κάτω καὶ ποὺ θὰ σὲ δόξαζε, κλαίγω, μὰ πῖδ ὄχι ἀπὸ λύπη καὶ πόνηση, πκρ' ἀπὸ πίκρα κὶ ἀπὸ θυμὸ.

Μὰ κ' ἂν ἀκόμα ἡ τύχη ποὺ σοῦ εἶτανε γραφτὴ στὰ ξένα καὶ γιὰ τὰ ξένα σὲ περιέμενε καὶ στὴ Ρωμισούνη καὶ γιὰ τὴ Ρωμισούνη κ' ἀκόμα διπλὴς καὶ τριπλὴς σὲ κκτερούσανε οἱ ἀπογοήτεψες στὴν πατρίδα σου, τουλάχιστο θῆπερες σὰν τὸν ἔξιο πολεμιστὴ ποῦπεσε—μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος—ἐκεῖ ποὺ τώρα ἔπεςες ἔδοξα, σὰν τὸν ἀπαλλαγίγντα ποῦμεινε ἡσυχος στὸ σπιτάκι του μὰ ἔαφνου πέσανε τὰ ντουβάρια καὶ τὸν πλακώσανε.

Καὶ μῆτε ἀφτό δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς μείνη παρηγοριά, κ' ὅσο θένε ἔς τὸ πιστέβουνε οἱ ἀνίδεοι, πῶς ἕνας Ρωμιός Τεχνίτης δουλέβοντας στὰ ξένα καὶ γιὰ τὰ ξένα τιμᾶ μολαταχτά καὶ γνωρίζει τὸ Ἑλληνισμό· πόσο τιμᾶ καὶ γνωρίζει τὸ Ἑλληνισμό μᾶς δείχνει τὸ περιστάτικὸ ποὺ σοῦ ἔτυχε μὴ φορὰ κ' ἕνα κοντέρτο στὸ Künftles—Haus καὶ ποὺ τὸ δηγῶσουνα γελῶντας—Ἀφού τέλειωσε τὸ νοῦμερό σου, μὴ Ὀδριά ἦρθε καὶ σοῦπε μὲ θαυμασμὸ καὶ συγκίνηση: «Τὰ πῖδ θερμὰ μου συχαρήκια, τί

νοντας σ' ἕνα μπρούτζινο δισκάρι ἕνα φλιτζάνι γιομᾶτο μαῦρον καφέ, ἕνα γυαλί ρακὶ κ' ἕνα ποτήρι νερό, συγνεσιασμένη κ' ἐκείνη κ' ἀχνή, κ' ἦρθε μπροστὰ στὸν παπᾶ κ' ὡς τόσο τοῦτος ἀποκρινόταν:

«Δὲν ξέρω νᾶχουν τίποτα στὸ νοῦ τους· μόνον δὲ θέλουν τὴ δόξα τοῦ σπιτιοῦ σου. Ἀπὸ τὰ ψὲς εἶδα ἀντάμα τᾶδέρφια τῆς Μαριάς μὲ τοὺς δικούς τῆς Βασιλικῆς· αὐτοὶ δὲν εἶχαν ποτὲ παρᾶ· ἀλλὰ ἡ ντροπὴ βέβαια τοὺς ἔκκαμε νὰ ὁμογνωμήσουν.»

Ὁ γέροντας ἐκούνησε πικρὰ τὸ κεφάλι. Κ' ἡ γρηθ θυμωμένη, βγάζοντας τὴ μπόλια της ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ στρίφοντάς την στὰ χέρια της, εἶπε:— «Ἡ κυράτσα Βασιλικὴ, τὴν κατᾶρα της νᾶχει (κ' ἔδειξε μὲ τὸ κεφάλι της τὴν εἰκόνα) αὐτὴ τὰ κάνει ὅλα! αὐτὴ ἀντάρτασε τὸ χωριὸ· ἔβγαλε στὸ νοῦ της νὰ μᾶς ὀφρανεψέι.»

«Μὰ ὁ γιός σης ἦταν ἀτχτος» εἶπε ὁ παπᾶς μὲ μίαν χερνομῖα.

«Μὰ δὲν ἦταν ὁ πρῶτος» εἶπε ὁ ζωγράφος χωρὶς νὰ σηκῶσει τὸ βλέμμα.

«Ἐκείνη» εἶπε ἡ γρηθ ζαβόνοντας τὸ στόμα της· παραδίνεται τοῦ καθεμιανὸν σὰν τὴ σκύλλα· ἐμόλεψε ὅλο τὸ χωριὸ· τὴν εἶδανε τόσες καὶ τόσες

καμάρι για μας τού; 'Οβριούς ένας από τους δικούς μας να είναι τέτοιος μεγάλος τεχνίτης!

'Αμποτες τ'α θλιβερά σου ιστορικά να σπασθούνε σκιαχτρο στους νέους μας τεχνίτες, είτε συνθέτες είτε πιανίστες, βιολιτζήδες ή φλουταδες λογιούνται. 'Αμποτες καθέννας από μας πιδό τιμή και δόξα του να τ'χει άπλως άργάτης τής έθνικης μας τέχνης σ'α λογιέται παρά μάστορας κι' άρχιμάστορας σ'α ξένα γιασιά.

Κι' άμποτες άφου χτιστή, μι'ά μέρα, τ'ο παλάτι τής 'Εθνικης μας τέχνης να θυμηθούμε κ'έσένα και τόν κρύο σου τάφο σ'ο κοιμητήρι τής Βιέννας, άμοιρε τεχνίτη, και να ξιωθούμε να φέρουμε τ'α κόκαλά σου σ'στην καμαρωμένη γη, σ'ου ήλιου τή χαρά, τ'απρίλη τόν άγέρα που μ' έλη σου τήν ξεπανεσιά για δ'άφτηνα τήν άγαπούδες και τή λαχταρούδες, άλήθεια τή λαχταρούδες, και να σου στήσουμε μι'ά πλάκα με τήν έπιγραφή:

«'Εβρουστένης Γκούζες

δ' τελεφταίος 'Ελληνας μουσικός σ'α ξένα και για τ'α ξένα»

Χάρκοβο, Μάρτης του 1910

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

5

ΕΝΑ ΣΑΛΕΠΙ

Τι να πρωτοδοῦμε και τι να πρωτοθαμάσουμε! Πρέπει να σασιόμαστε και άπάνω σ'ο μεγάλο τ'ο δρόμο, και πήραμε αυτό τ'ο σοκάκι χωρίς να τ'ο νοιώσουμε. 'Αστέγνωτη λάσπη και σκύλοι άμέτρητοι! Λάσπη, μ'ά έχι και δίχως μαργαριτάρια. Θάδρης ένα σόγι μέσα σ' αυτά τ'α σοκάκια, που και να μ'ην τ'ο π'ης μαργαριταρένιο, είναι θησαυρός που μ' έλους τ'ους δικούς μας τ'ους τσελεμπήδες δέν τ'ον άλλάζεις. 'Ως τ'όσο θησαυρός μονάχα για λόγου του. Σου τ'ο λέω αυτό, να μ'ην τ'ύχη και φωνάξης και π'ης, «δρίστε που βρίσκεται παρηγοριά και σ'την Πόλη». Τ'ο θησαυρό τ'ον κρατάει δ' Στόϊκος β'αθ'α σ'την καρδιά του.

(* 'Η άρχή σ'ον αριθμό 355.

φορές: όλες οι γειτόνισες τ'ο λένε: μη πρέπει να πλερώσει δ' γιός μου τις άμκρτίες της;»

Μία στιγμή έτσώπασαν κ' οι τρεις τους. 'Ο παπ'ας έρουφούσε τ'ώρα με ύπομονή τ'ον καφέ του, ή γρη'ά έσειζε πάλι τή μπόλιχ της σ'ο κεφάλι, δ' ζωγράφος έκοιτάζε πικρά τ'ο κόνιτμα.

«'Αργύρη» είπε δ' παπ'ας έπειτα από λίγο παίρνοντας σ'ο χέρι τ'ο ρακογυάλι: «έπ'ηγα εκεί που μ' έστειλες».

«Και τί είπαν» έρώτησε άνήσυχος.

«'Ο Θεόδωρος είναι λυωμένος από τή ντροπή του κι' από τή λύπη του: οι γ'οι του είναι άγριεμένοι: θέλουν όλοι να ξεμπουρίσουν τή Μικρία από τ'ο σπίτι της, ή μάνα της τή δένει κάθε στιγμή τήν έχουν σ'απ'σει σ'ο ξύλο. Μ'ά τ'ου κάκου. Τον ύγ'ο σου δέν τ'όνο θέλει. Είναι π'αρα διστρεμμένοι: λείν.»

«'Αυτό τ'όνομα έχι δ' γιός μας;» είπε με πόνο δ' πατέρας καταβάζοντας πάλι ντροπιασμένος τ'ο βλέφαρο.

«'Ολα θ'α διορθώνονταν, μ'οῦπε δ' Θεόδωρος» έτσι ξακολούθησε δ' παπ'ας συλλογισμένος «μ'ά ή θυγατέρα μου, λείν, φυσικό δέν έχι να μπει σ' αυτό τ'ο άχοντόσπιτο: και μετς, λείν, τ'ύχη δέν έχουμε

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΑΗ

Καθ' εκάστην κλήρωσιν εκδίδονται 100,000 γραμματία αξίας . . . 400,000 π'ρχοντα κέρδη εις 2,290 γραμματία αξίας δραχ. 200,000. Δια τήν κλήρωσιν τής 28 Φεβρουαρίου 1910 έξεδ'θησαν ύπ' αυξοντα αριθμ. 1 25,000 ΑΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ π'ρχοντα συμμετοχ'ην εις άκέραιον τ'ο κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΗΝ και ύπ' αυξοντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ και π'ρχοντα συμμετοχ'ην εις τ'ο τέταρτον τ'ου κέρδους.

Κέρδη εκάστης κληρώσεως

1	έξ	80,000	80,000
2	έξ	20,000	20,000
2	άπό	2,800	5,600
2	άπό	1,000	2,000
15	άπό	400	6,000
25	άπό	200	5,000
1950	άπό	40	87,000
2000			200,000

'Η πρώτη κλήρωσις γενήσεται τή 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου, 1910, ή δευτέρα τή 25 'Απριλίου (3 Μαΐου) 1910, ή τρίτη τή 27 'Ιουνίου (10 'Ιουλίου) 1910, ή τετάρτη τή 31 'Αυγούστου 1910 και ή πέμπτη τή 31 'Αυγούστου 1910 (31 'Ιανουαρίου 1911).

Δια π'σων πληροφορία ή ζήτητην γραμματιών άπευθυντέον εις τ'ο ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, 'Υπουργείον Οικονομικών, εις 'Αθήνας.

'Ο διευθύνων τμηματάρχης Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

Δέν τονε μαγερεύει σ'αν τ'ο σαλέπι του να τ'ον πουλήση κάθε πρωτ' στους Πολίτες.

'Ο Στόϊκος, φίλε μου, τ'ο καταφρόνιο τ'ου κόσμου, δ' χοντρακέφαλος δ' Στόϊκος, που άναθράφηκε με γουρουνάκια σ'ον τόπο του, που θράφηκε με τή λέρα σ'την Πόλη, που δέν τ'ο λογαριάζεις για τίποτις τ'ο μισοξουρισμένο κεφάλι του, που συνήθισες από μικρός να τ'ον περιφρονάς, αυτό τ'ο στρεϊδι μέσα σ'τη λάσπη, είναι στρεϊδι που φυλάει σ'α σπλάχνα του τ'ο μαργαριτάρι τής τ'ύχης, τής τ'ύχης που τονε συγγένεψε με τ'ο μεγαλοδύναμο τ'ο Ξανθό Γένος, που τ'ο καμαρώνουμε για δικό μας, μ'ά δ' Στόϊκος τ'όξερε π'ως τ'ο έχιε μαζί του, και π'ως γραμμένο είτανε να κατέβη μι'ά μέρα και να τ'ο στεφανώση με δάφνες, για να τ'ο χωρέση κ'έμας δ' νοῦς μας π'ως αυτός είναι δ' διαλεχτός δ' λαός του, κι' έχι έμεις, τ'α έρημα τ'α ψυχοπαίδια τής τ'ύχης. 'Εμας δέ μας έρχεται να τ'ο καταλάβουμε π'ως δέν έχουμε τέτοιες κληρονομίες, έμας μας θάμπωσε ή ξυπνάδα και δέν τ'ο καλοβλέπουμε π'ως άλλον τρόπο δέν έχιε παρά μονάχοι μας να συγυρίσουμε τ'ο νοικοκεριό μας. 'Εμας ακόμα μ'ας νανούριζ' ή έλπίδα π'ως θ'α μ'ας έρθη βοήθεια από Βοριά κι' από Δύση, για χατίρι τ'ου μεγάλου σογιού μας. 'Ο Στόϊκος προγόνους δέν είχε. Σ'την άρχή, ίσως με σκοπό να μ'ας κοροϊδέψη, μ'ας έκλεψε κάμπουσους προγόνους, έβαλε και τ'ον 'Αλέξαντρο μέσα. Μ'ά ύστερα, σ'αν κατέβηκε δ' άλλος δ' ζωντανός δ'

'Αλέξαντρος, και με μι'ά γερή σκουνηιά τονε ξύπνησε, έβαλε δ' Στόϊκος σ'ο ράφι τ'α παραμύθια κι' άρχισε τή δουλειά του. Ευνήσαμε και μετς τότες και στείλαμε μερικ'ους δασκάλους σ'τη Ρούμηλη να μ'ας σπείρουν τ' άνώμαλα ρήματα και να φτυρώση «'Ελληνισμός». 'Ο Στόϊκος έμωσ' έλο δούλευε. Δούλευε με τήν καρδιά του, με τ'α χέρια του, με τή θέλησή του, με τήν ύπακοή του. Με τ'ο κεφάλι, καθόλου. Τ'ου κεφαλιού τή δουλειά τήν έκαναν οι άρχοντάδες τής Σόφιας. 'Εκείνοι π'όσταζαν, δ' λαός δούλευε. 'Ως και τ'ο Σύνταγμα τ'ο τέτοιο είταν. 'Αρχοντάδικο και Χαχόλικο. Κ' έτσι ή χώρα του έγινε χώρα μεγάλη κι' αυτός ήρωας. Και σ'αν καθέννας που προκό-

«'Ορθή κ'έψη» είπε δ' παπ'ας μ' ένα χαμόγελο: «ή Παναγία σ'ούδωκε βαγγελια: θ'α λείψουν από τ'ο χωριό μας τ'α ντ'αβλά, και θ'α παψει ή άνταρα.»

«'Α δέν προλάβουν» είπε σκιασμένος δ' γέροντας. «'Την Κυριακή όχτώ λιτανεύουμε τή χάρη της» είπε πάλι δ' παπ'ας.

«'Οπως θέλει τ'ο χωριό» άπολογήθηκε δ' ζωγράφος.

'Ο παπ'ας έσηκώθηκε για να φύγει: «Σας άφίνω τήν ύγειά» είπε δίνοντας τους τ'ο χέρι.

«Στ'ο καλό, αιδεσιμώτατε» τ'ου άπάντησαν ακαι σπολάιτή σου για τή χάρη.»

Και κατεβ'ίνοντας τή σκάλα είπε ακόμα δ' παπ'ας: «Ν'α μισέψει!»

Τώρα οι δύο γέροντες ήταν μόνοι: — «Μ'ας όρφάει» είπε δ' γέροντας με πόνο.

«'Αυτή ή μπροπή τ'ου χωριού» άποτελειωσε ή μάνα κλαίνοντας. «Μ'ά που άνε δ' Γιώργης; από τ'α χτ'ές δέν τ'ον είδαμε.»

«Κύριος οίδε που προβα-εί θ'α κ'χει ίσως κι' άλλο τμητο! 'Αχ, μου φραμάκωσε τή ζωή και τή δόξα μου: γιατί έδιλάζε τ'αυτην τή στιγμή; Μ'ά π'ήγαινε τ'ώρα σ'ο καλύβι, γύρισε έλο τ'ο σύνορο για να τ'ον εύρει: μ'ην καθίσεις οῦτε στιγμή να δώσουμε τόπο τ'ο' όργ'ης μ'ην ίδουμε π'ρχματα μεγάλα. 'Εγώ δέ με βαστούν τ'ώρα π'ια τ'α πόδια μου.»

«Ναι» τ'ου άποκρίθηκε απηχ'ίνωσ.

Κ' εκατέβηκε κ' εκείνη τή σκάλα, κ' έβγ'ηκε έξω, κ' εκίνησε κατά τ'ο ρέβολο τ'ου κ'ηπου. Κι' δ' ζωγράφος έσυλλογιόταν τ'ώρα μοναχός του και άνήσυχος καθισμένος ασκλευτος σ'ο σκαμνί του, και καπου κάπου άνυστίναζε. Κι' ώς τόπο δ' ήλιος είχε δύσει, και τ'ο φ'ω; είχε λιγαστέψει. 'Αλλά ή Εὐτυμ'ια δέν έγύριζε. Δέν τ'ον είχε εύρει ακόμα.

(Στ' άλλο φύλλο τελώνει)

δει, δὲν ἀργήσῃς καὶ ἐ Στόϊκος νὰ κάμῃ φίλους· καὶ τέτοιους φίλους, ποῦ ἔχει κάποιες καὶ κουράγιον νὰψηφῆν τὸ Πρωτόξανθο Γένος καὶ νὰ χορεύῃ κατὰ τὸ δικό του σκοπὸ.

Ὅλες αὐτὲς τίς χαρὲς καὶ τίς χάρες τίς φυλάει ὁ Στόϊκος κρυφὰ κρυφὰ μέσα του. Δὲν εἶναι ἀπὸ κείνους ποῦ διαλαλοῦνε στὰ κεραμίδια παλικαριῆς καὶ ξυπνάδες. Ὁ Στόϊκος εἶναι Βούλγαρος, ὄχι Ρωμῖός. Βαρὺς σὰν τὸ χῶμα, μὰ καὶ γόνιμος σὰν τὸ χῶμα. Χοντροκέφαλος, ὅσο θέλεις. Ἡ χοντροκεφαλιά του ὄμως, μιὰ καὶ χαμογέλασε ἢ τύχη στὴν πόρτα του, στάθηκε σωτηρία καὶ δόξα του. Δὲν εἶχε τόπο νὰ πάρῃ ἀγέρα ὁ νοῦς του, δὲν ἀνέβηκε σὰν μπαλλόνι στὰ σύννεφα, μόνον στάθηκε στὸν τόπο ποῦ τονε βῆλανε νὰ δουλέψῃ, καὶ δούλεψε, δούλεψε ὅσπου ἔγινε Κράτος δυνατὸ καὶ μεγάλο. Ἐσπασε τὰ μούτρα τῶν Σέρβων, καὶ ἀκόμα δουλεύει καὶ μεγαλώνει, νὰ σπάσῃ καὶ τὰ δικὰ μᾶς, ὅσα μᾶς μένουν.

Ἄς τοῦ ποῦμε νὰ μᾶς φέρῃ ἓνα σαλέπι, νὰ κατέβῃ ἢ πίκρα. Ἄλλῃ γιαιτρεία δὲν ἔχει αὐτὲς ὁ πόνος.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΠΑΤΡΙΝΕΣ ΨΕΥΤΙΕΣ

Φίλε «Νομᾶ»,

Σὲ κάπιο φύλλο τῆς καμαρωμένης μᾶς «Πελοπόννησος» (11 τοῦ Ἀπρίλη, 1910 σελίδα, 1η) διάβασα τὸ ἀκόλουθο παραγράφκι :

«Οἱ μαλλιαροὶ εἰσέβαλον καὶ εἰς τὴν πόλιν μᾶς μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ σπειρώσῃ τὸν Μαλλιαρισμὸν ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐξηγέρθη ὁ τόπος ὅπου καὶ ἂν ἐπάτησε τὸ πόδι των. Ἄλλ' ἂν ἀλλοῦ εἶδον μόνον τὸν λαὸν ἐξεγειρόμενον κατ' αὐτῶν, ἐδῶ θὰ τὸν ἴδωσι προβαίνοντα καὶ εἰς μεγαλύτερα καὶ καλὰ θὰ πράξωσι νὰ τὸ στρίψωσι ἐντεῦθεν, διότι τὸ ἔδαφος τῶν Πατρῶν εἶνε ὄλως διόλου ἄγονον διὰ τοιαῦτα φυτόρια.

Ἡ «Πελοπόννησος» εἶναι ψεύτρικ. Ὅσες μέρες ἔμεινε στὴ Πάτρα ὁ κ. Ταγκόπουλος ὄχι μόνον δὲν ἀπειλήθηκε μὲ ξύλο, ὅπως θέλει νὰ πεῖ ἡ «Πελοπόννησος», μὰ τὸ ἐναντίον, ἀφοῦ καὶ ὁ γιαιτρός κ. Καρόκης, φανατικὸς καθαρευουσιάνος καὶ πρόεδρος τοῦ «Φιλοδραματικοῦ Συλλόγου», τὸν παρκάλεσα νὰ κάμῃ μιὰ διάλεξιν στὸ Σύλλογον γιὰ τὸ ἀνεολληνικὸ δράμα.

Ἄς εἶναι. Ἰσαμε τώρα ξέρουμε πὼς ἡ «Πελοπόννησος» ἐνδιαφέρεται μόνον γιὰ τίς φυλακὰς τοῦ Ρίου καὶ γιὰ κάτι ἄλλες βρωμοδουλιές. Νά, ὄμως τώρα ποῦ βγήκε καὶ λόγου τῆς νὰ μᾶς διαφεντέψῃ τὴν καθαρεύουσα. . . καὶ μὴ χειρότερα.

Πάτρικ 20. 4. 910

Ὁ φίλος σου ΠΑΝΩΧΩΡΙΤΗΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Βγήκε εἰς βιβλίον τὸ καινούριο ρομάντζο τοῦ Κώστα Παρορίτη «Στὸ ἄλμπουρο». Γιὰ τὸ ρομάντζο αὐτὸ ποῦ ἔχει κύριον θέμα τοὺς σπουγγαράδες καὶ ἀγγίζει τόσα καὶ τόσα κοινωνικὰ ζητήματα, θὰ μιλήσουμε πλατιά εἰς κατοπινὸ φύλλο τοῦ «Ναυμᾶ».

— Ἡ «Ἀκρόπολις» μίλησε γιὰ τὰ «Πεζὰ τραγοῦδια» τοῦ Ψυχάρη ποῦ δημοσιεύθηκαν στὸ περασμένον φύλλο. Καὶ μίλησε μὲ μεγάλο σεβασμὸ. Μᾶς εἶπε : Ὅταν ὁ Ψυχάρης γράφει πεζὰ τραγοῦδια, εἶναι τὸ ἴδιον σὰν ὁ ρινόκερος ἢ ὁ ἔλεφας (δὲ θυμολύμαστε τώρα, καὶ νὰ μᾶς συμπαθάει, τὸ εἶδος τοῦ θηρίου) νὰ καταπιανεται νὰ τραγοῦδήσῃ «Τραβιάτα». Νά, γούστο μιὰ φορὰ.

— Καὶ ἡ «Ἐστία» τόσο πιτυχημένη τὴ βόηκε τὴ γνῶμην τῆς «Ἀκρόπολις», ὥστε τὴν ξανατύπωσε. Βλέπετε, ἡ «Ἐστία» ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ γνῶμην δική της γιὰ κανένα ζήτημα. Γνωστὸ πᾶς αὐτὸ στοὺς ἀπαραιοκούντας τὴν Ἰουδαίαν, ποῦ λέει καὶ ὁ κ. Κῦρος.

— Ἀπὸ ὅλους ποῦ γράψανε γιὰ τὸ μακαρίτην Περικλῆ Γιαννόπουλο, δὲν τὸ παραξυλώσανε. Ὁ κ. Ξενόπουλος καὶ ὁ κ. Ἀναστασόπουλος (ἢ Ἀνοητόπουλος) ὁ Ἀθηναῖος. Ὁ πρῶτος τὸν ἀνέβασε στὰ μεσοῦρα καὶ ὁ δεύτερος τὸν γκρέμισε στὰ Τάρταρα. Ἔθνα, φαίνεται, οἱ μόνον ἄνθρωποι ποῦ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν 31 Μαρτίου 1910

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Table with 4 columns: Category, Unit, 31 Μαρτίου 1910, 28 Φεβρουαρίου 1910. Includes sub-sections like Ταμείον, Δάνειον, Προεξοφλήσεις, Μετοχικὸν κεφάλαιον, ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἀπριλίου 1910.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μ. Νερ. Θὰ δημοσιευτεῖ τὸ νεκρὸ ἄσμα.—κ. Κ. Καρθ. Θὰ δημοσιευτοῦν ἓνα ἐντὸς αὐτὰ ποῦ μᾶς ἔστειλες.—κ. Γ. Ν. Κοντ. στὸ Μόναχο. Ἔχει ἐξαντληθεῖ τὸ βιβλίον. Σὲ κανένα βιβλιοπωλεῖο εἰς βρίσκεται. Γράψε μᾶς εἰ ἄλλο βιβλίον θέλεις νὰ σοῦ στείλωμε.—κ. Μ. Κολυβ. Τὸ δεύτερον μᾶς ἄρρε. Τὸ πρῶτον, ὄχι καὶ τόσον. Ὁ ἀριθ. 387, καθὼς τὸ δηλώσαμε καὶ στὸ περασμένον φύλλο, κατὰ λάθος τυπώθηκε 388, ὥστε διόρθωσέ το.—κ. Ο. Ν. στὸ Ἀΐντιν. Θὰ δημοσιευτεῖ. Γιὰ τᾶλλον, ἰππορῶμε πὼς γίνε-ται ἔτσι, ἀφοῦ ὅλα μᾶς εἰστέλλονται.

θᾶν ἀδικηθεῖ ἀπὸ τὸν ἀγγελόψυχο Περικλῆ καὶ γι' αὐτὸ τοῦ φερθήκανε τώρα τόσο ἄγρια. — Μὰ ὁ κ. Ἀναστασόπουλος τᾶβαλε καὶ μετὰ τὸν κ. Γαβριηλίδην. Τοῦ γράφει : «Ἄλλοτε μὲ ἀνακλήρυξες καὶ μέγα μεγάλο ἄντρα' μὰ ἀνακλήρυξες καὶ τὸ Γιαννόπουλο. Καὶ γὰρ δὲν τὴ θέλω τέτλια συντροφιά. Καὶ σοῦ τονε γυρίζω τὸν τίτλον». — Νὰ δεῖτε τώρα τὴ διαφορὰ. Ὁ Γιαννόπουλος, θυμολύμαστε, δὲν πρὸ τρία τέσσαρα χρόνια γράφτηκε αὐτὸ στὴν «Ἀκρόπολιν», δὲ θυμολύμαστε καθόλου γιὰ τὴν τέτλια παρὰταίρη συντροφιά ποῦ τοῦζινε ὁ κ. Γαβριηλίδης. Μόνον χαμογέλασε. — Τὶ ψεγάδι, θαρρεῖτε, βόισκε ὁ κ. Ἀναστασόπουλος στὸ Γιαννόπουλο ; Πῶς τὸ βιβλιαράκι τοῦ Γιαννόπουλου ἔχει μοναχὰ 80 σελίδες καὶ μετὰ 80 σελίδες, λέει, δὲν μπορεῖ νὰ νάκηρυχτεῖ κανεὶς μεγάλος ἄντρας. Καὶ πολὺ σωστὰ. Πρέπει νὰ γράφῃ τὸ λιγώτερον 85,000 σελίδες, ὅσοι πάντων κάτου ἔχει γράφει ὁ κ. Ἀναστασόπουλος. Ἀδιάφορο ἂ δὲν ἀξίζει οὔτε μιὰ.